

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Bakalářská práce

2011

Eliška Míkovcová

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Eliška Míkovcová

Specifika vysílání pro posluchače Radia 1

Bakalářská práce

Praha 2011

Autor práce: **Eliška Míková**

Vedoucí práce: **PhDr. Josef Maršík, CSc**

Rok obhajoby: **2011**

Bibliografický záznam

MÍKOVCOVÁ, Eliška. *Specifika vysílání pro posluchače Radia 1*. Praha, 2011. 72 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Josef Maršík, CSc.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá Radiem 1, jeho historií, formátovým zařazením, jednotlivými pořady a způsobem moderace. Cílem práce je identifikovat a popsat specifika vysílání, která tvoří „identitu“ Radia 1. Stanice nevysílá hudbu na základě playlistu, ale náplň vysílání určují sami moderátoři, a proto právě jejich způsob moderace je klíčovým prvkem této práce. Výzkumná část práce se dělí na dvě kapitoly. V první z nich jsou popsány odchylky od spisovného jazyka, které byly vysledovány v jazykovém projevu moderátorů Radia 1. V druhé kapitole jsou porovnány pořady Odvážné Palce – Radio 1 a Čelisti – ČRo 4 – Radio Wave z hlediska obsahové struktury pořadů, jazykového projevu moderátorů a interpretace obou pořadů, tedy reakcí posluchačů. Obě tyto stanice jsou si formátově velmi podobné a oba pořady mají stejné žánrové i tematické zaměření. V závěru práce jsou shrnuty zjištěné faktory, které se na vytváření „identity“ Radia 1 podílejí.

Abstract

This bachelor thesis focuses on Radio 1, its history, its programming format and specific language devices used by the presenters. The aim of the thesis is to identify and describe distinctive features of broadcast, which create “the identity” of Radio 1. The broadcasting scheme is not based on a previously scheduled playlist, as the presenters define the choice of music themselves. Their manners of moderating are essential for the analytical part of this thesis. In the first chapter of the analysis, the deviation from

the Czech language standard is noted. The second chapter compares two programmes (Odvážné Palce – Radio 1 and Čelisti – ČRo 4 – Radio Wave) from three perspectives: the structure of content, language devices of the presenters and interpretations of the programme. Both radio stations share similar programming format and both programmes are of the same genre and focus on the same theme. The conclusion presents the summary of distinctive features, which contribute to create “the identity” of Radio 1.

Klíčová slova

Radio 1, rozhlasové vysílání, identita, jazykové prostředky, specifika vysílání

Keywords

Radio 1, radio broadcast, identity, language devices, distinctiveness of broadcasting

Rozsah práce: 66 977 znaků s mezerami, tj. 37 normostran

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 19.5.2011

Eliška Míkovcová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce PhDr. Josefu Maršíkovi za odborné vedení, trpělivost, vstřícnost a cenné rady, díky kterým jsem tuto práci mohla dokončit. Dále děkuji také Lence Wienerové za poskytnutí informací o Radiu 1.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky UK FSV
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:
 Eliška Míková

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:
 2008

E-mail diplomantky/diplomanta:
 eli.m@centrum.cz

Studijní obor/typ studia:
 Mediální studia/kombinovaná forma

Univerzita Karlova v Praze			
Fakulta sociálních věd			
Došlo dne:	- 2 -06- 2010	-1-	
Č.j. 11341	Příloh: 2	Skartační heslo:	
Přiděleno:			

Předpokládaný název práce v češtině:
 Specifika vysílání pro posluchače Radia 1

Předpokládaný název práce v angličtině:
 The Distinctiveness of Broadcasting for Radio 1 Listeners

Předpokládaný termín dokončení (semestr, školní rok – vzor: ZS 2012):
 (diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí, tedy teze schválené v LS 2010/2011 umožňují obhajovat práci nejdříve v LS 2011/2012)
 LS 2010/2011

Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků):

Práce se zaměří na specifikaci cílové skupiny vysílání Radia 1, bude charakterizovat vztah a komunikaci moderátorů s posluchači a vymezí formát a specifika vysílání Radia 1 – u nás jediné stanice reprezentující formát Urban Contemporary.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

I) Historie nejstarší soukromé stanice - Radia 1

Tato část bakalářské práce stručně nastíní cestu od pirátského rádia Stalin (19.-25.10.1990) přes Rádio Ultra (od 15.2.1991) až po udělení licence 25.3.1991 a následné přejmenování na Radio 1. Radio 1 se stalo první soukromou nezávislou rozhlasovou stanicí v této republice. Práce se bude věnovat také změnám, kterými stanice prošla až do současnosti, včetně změny majitele či střídání programových ředitelů.

II) Cílová skupina posluchačů

Určení cílové skupiny Radia 1 dle formátu lze definovat jako pražskou populaci od 18 do 35 let, zaměřenou na alternativní scénu všech hudebních žánrů. Tato kapitola bude specifikovat cílovou skupinu dle pořadů, chování moderátorů i vstupů posluchačů do vysílání.

III) Formát vysílání: Podoba a tvorba obsahu

V této sekci bude představen způsob přípravy vysílání a výběr obsahu a samozřejmě také to, jak se vysílání měnilo v průběhu 20 let působení Radia 1. Alternativní dramaturgie spadající do kategorie UC (Urban Contemporary) se přizpůsobuje nastupujícím světovým hudebním trendům, avšak ne na základě komerčních vlivů. V programu Radia 1 nechybí ani komponované pořady a publicistické relace,

těžištěm vysílání ale zůstává hudba provázená převážně civilním projevem moderátorů.

a) Charakteristika formátu

b) Tvorba obsahu

IV) Vztah a kontakt s posluchači

Tato část bakalářské práce bude charakterizovat specifika komunikace Radia 1 s posluchači.

a) Moderátoři

b) Pořady a hitparáda Radia 1

IV) Zkoumání poslechoвости

Tato část popíše způsob zkoumání poslechoвости Radia 1 a také porovná jeho výsledky v uplynulých pěti letech. Práce bude vycházet zejména z dostupných informací z výzkumů rozhlasové poslechoвости provedených renomovanými výzkumnými agenturami.

V) Shrnutí specifik vysílání pro posluchače Radia 1

Závěrem celé práce bude stručné shrnutí všech zjištěných a rozebraných specifik vysílání Radia 1.

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období, za které bude analyzován):

Hlavním zdrojem informací vedle literatury a pramenů k tématu bude samotné vysílání Radia 1, výzkumy poslechoвости, analýzy pořadů, a především osobní rozhovory s moderátory a programovým ředitelem Radia 1.

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Postup při vypracování této bakalářské práce bude především analytického charakteru. Pro zpracování bakalářského úkolu budu vycházet z teoretické deskripce dokumentace Radia 1 (zejména z vysílacích plánů a výsledků výzkumů poslechoвости), dále z rozboru programové skladby a konkrétních pořadů. Zároveň využiji informace od vedoucích pracovníků a moderátorů Radia 1. Provedu rozbor vybraných pořadů z hlediska jejich specifik ve vztahu k cílové skupině.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

Boyd, A.: Příručka pro novináře. Zpravodajství v rozhlase a televizi. Praha, CNŽ 1995.

Publikace se věnuje základním pravidlům a problematice zpravodajské práce a na příkladech demonstruje například nesprávné použití jazykových prostředků, či neetické jednání novinářů.

Kol.: Dějiny českých médií v datech (Rozhlas-Televize – Mediální právo). Praha, Karolinum 2003.

Publikace obsahuje tři samostatné části: dějiny rozhlasu v datech, dějiny televize v datech a vývoj mediálního práva v datech.

Šmíd, M.: Stručný slovník elektronických médií. Praha, Karolinum 1995.

Autor podrobně vykládá základní pojmy z terminologie v oblasti elektronických médií.

Vlček, J.: Formát vysílání rozhlasových stanic a jeho proměny v ČR. In: Zpráva o stavu vysílání a činnosti Rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání za období 1.1.1999 – 31.12.1999. S. 310 -326. Praha, RRTV 1999.

Stat', která je součástí zprávy o stavu vysílání a činnosti Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, pojednává o změnách ve formátu vysílání rozhlasových stanic v ČR.

Moravec, V.: Deset let duálního systému rozhlasového vysílání (1989 – 1999). Svět rozhlasu. Praha, Český rozhlas 2000.

Autor podrobně popisuje vývoj rozhlasového vysílání v během desetiletí 1989 –1999. V textu jsou chronologicky uvedena také přesná data jednotlivých událostí.

Jiráček, J.- Kopplová, B.: Média a společnost. Praha, Portál 2007.

Publikace nabízí základní uvedení do studia médií z hlediska sociálně-vědní disciplíny mediálního studia. Výklad je doplněn řadou příkladů z České republiky i ze zahraničí.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Adamec, L.- Procházka, T.: Vznik a rozvoj programových sítí soukromých rozhlasových stanic v České republice a společná mediální zastoupení pro prodej reklamy po listopadu 1989. Bc práce. UK FSV, KŽ 2006.

Veselka, J.: Rozbor předpokladů nezbytných pro zahájení vysílání a provoz soukromé rozhlasové stanice (typu Radio 1). Bc práce. UK FSV, KŽ 2009.

Datum / Podpis studenta/ky

Eliska Wilsonová
.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Doporučuji zvolené téma ke zpracování. S navrhovanou strukturou práce i zvolenou technikou souhlasím.

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Hendy, D.: Radio in the Global Age. Cambridge, Polity Press 2000.

Aktuální články k tématu v novinách, časopisech a v internetových médiích.

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na UK FSV vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

MARŠIK JOSEF

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Marek
.....
Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY UK FSV. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU KOPÍÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE DOPORUČENÉ PEDAGOGEM/PEDAGOŽKOU BUDE VEDENÍ IKSŽ POUZE BRÁT NA VĚDOMÍ, TEZE PODÁVANÉ STUDENTEM SAMOSTATNĚ BUDE PROJEDNÁVAT.

Obsah

ÚVOD	2
1 HISTORIE	4
1.1 <i>Soukromé rozhlasové vysílání</i>	4
1.2 <i>Radio 1</i>	6
1.2.1 <i>Pirátské začátky</i>	6
1.2.2 <i>Dvacet let „téměř“ bez playlistu</i>	8
1.2.3 <i>Současné vysílání</i>	9
2 FORMÁT ROZHLASOVÉHO VYSÍLÁNÍ RADIA 1	10
2.1 <i>Vymezení pojmu</i>	10
2.2 <i>Vývoj rozhlasových formátů na našem území</i>	11
2.3 <i>Formát a „identita“ Radia 1</i>	12
2.4 <i>Průzkumy poslechovosti</i>	13
3 ŽÁNROVÉ ROZDĚLENÍ POŘADŮ RADIA 1	16
3.1 <i>Hudební pořady</i>	16
3.1.1 <i>Nekomentované hudební pořady</i>	16
3.1.2 <i>Komentované hudební pořady</i>	17
3.2 <i>Žurnalistická tvorba</i>	20
3.2.1 <i>Publicistické pořady</i>	20
3.2.2 <i>Zpravodajské pořady</i>	21
3.3 <i>Ostatní pořady</i>	22
3.4 <i>Jingly, kulturní servis a reklama</i>	23
4 SPECIFIKA VYSÍLÁNÍ RADIA 1	25
4.1 <i>Moderace</i>	25
4.2 <i>Analýza mluveného projevu moderátorů Radia 1</i>	26
4.2.1 <i>Fonetická rovina</i>	26
4.2.2 <i>Morfémová rovina</i>	27
4.2.3 <i>Syntaktická rovina</i>	28
4.2.4 <i>Lexikální rovina</i>	28
4.2.5 <i>Shrnutí</i>	29
4.3 <i>Srovnání pořadů Čelisti (ČRo 4-Radio Wave) a Odvážné palce (Radio 1)</i> . 30	
4.3.1 <i>Struktura obsahu</i>	30
4.3.2 <i>Jazykové prostředky</i>	32
4.3.3 <i>Interpretace pořadů</i>	33
ZÁVĚR	34
SUMMARY	36
POUŽITÁ LITERATURA	37
SEZNAM PŘÍLOH	41
PŘÍLOHY	42

Úvod

Radio 1 zaujímá v mediální krajině České republiky velmi ojedinělé místo. Hudební část vysílání má svého následníka ve veřejnoprávním ČRo 4 – Radio Wave, jehož dramaturgie se zaměřuje na podobné alternativní hudební žánry. Nenajdeme však u nás žádnou rozhlasovou stanici, která by po organizační stránce dokázala fungovat podobným způsobem. Radio 1 vyčnívá především díky absenci playlistu ve vysílání, nekonformnímu jazykovému projevu moderátorů a své pirátské minulosti, na kterou je patřičně hrdé. Neexistuje zde žádný jazykový kodex, nejsou zaměstnání profesionální moderátoři a stanice nemá ani přesně vymezenou cílovou skupinu posluchačů, s kterou by bylo možné obchodovat. Přesto vysílá již 20 let.

Ráda bych touto bakalářskou prací upozornila na jedinečnost této stanice i z jiného pohledu než analýzou žánrového vysílání hudby či ověřením formátu stanice. Zaujal mě pojem „identita rozhlasové stanice“, který v knize *The Radio Handbook* představili autoři Wilby a Conroy. Identita zahrnuje „celkové propojení hlasu, hudby, jazyka a témat. To vše v logických souvislostech vytváří jedinečný zvuk a rukopis stanice.“¹ Radio 1 na rozdíl od ostatních českých rozhlasových stanic vysílá hudbu, kterou poslouchají jeho moderátoři. Právě moderátoři proto mohou být klíčem k definování specifik vysílání této stanice. Kniha *On Air: Methods And Meanings of Radio* tento předpoklad ještě podpořila teorií o důležitosti mluvených vstupů ve vysílání rozhlasové stanice. Autoři Shingler a Wieringa považují mluvené slovo hudební stanice za klíčový prvek celého vysílání, tedy za jakýsi primární kód. Byť spadají moderátorské vstupy poměrově do minoritní části vysílání hudební stanice, jejich funkcí je okomentovat a identifikovat všechny ostatní součásti vysílání (píseň, reklamu, pořad atd.). Proto jsem se rozhodla v první výzkumné části zaměřit na moderátory Radia 1, jejich projev a také specifické jazykové prostředky, které se odchyľují od spisovného standardu českého jazyka. Další výzkumnou částí je srovnání dvou pořadů: *Odvážné Palce* (Radio 1) a *Čelisti* (ČRo 4 – Radio Wave). Kromě stejného žánrového a tematického zaměření těchto pořadů je nutné zmínit také formátovou podobnost obou stanic. Dle Dreslera patří Radio 1 do kategorie *Urban Contemporary (UC)*². Štěpán Kotrba ve své analýze tvrdí, že svým programovým formátem patří do kategorie UC také Radio Wave.³ Oba pořady mají přibližně stejnou stopáž mluveného slova a jsou

¹ FLEMING, Carole. *The Radio Handbook*. London: Routledge, 2002. s. 53.

² DRESLER, Radek. *RadioTV: Malý lexikon formátů* [online]. 24. března 2002 [cit. 2011-30-04].

³ KOTRBA, Štěpán. Rada proti rádiu. *Britské listy* [online]. 3. března 2007 [cit. 2011-30-04].

vysílány ve stejný den v podobný čas. Několik publicistů se shodlo, že Radio Wave zařazením tohoto pořadu zahájilo „přímý souboj s pražským alternativním Radiem 1.“⁴ Analýzou tří rovin (obsahové struktury, jazykového projevu a interpretace) jsem se snažila zachytit specifické rysy, kterými se pořad Radia 1 odlišuje od svého veřejnoprávního protivníka.

Při shromažďování materiálů se mi nepodařilo objevit žádnou klasifikační práci či publikaci, která by se problematice specifík vysílání Radia 1 věnovala. Pouze práce J. Veselky se zabývala předpoklady pro založení a provozování rozhlasové stanice na příkladu Radia 1. Autor však nijak neanalyzoval formát, ani se nepokoušel definovat identitu stanice.⁵ Čerpala jsem většinou z české literatury týkající se rozhlasového vysílání a také z několika zahraničních publikací, které považuji za podstatné. Informace o zkoumané stanici, které se mi nepodařilo dohledat v novinových článcích, mi ochotně sdělila Lenka Wienerová, jednatelka Radia 1.

Největší překážkou výzkumu byla absence archivu vysílání Radia 1. Archivovány jsou pouze vybrané pořady (všechny záznamy jsou dostupné na stránkách www.radio1.cz) a zbytek archivu tvoří pouze „šest CD z let 1992 – 1994, na kterých jsou pořady, jingly, reklamy a vysílání některých moderátorů“.⁶ Chtěla jsem se zaměřit na jazykovou analýzu vybraného úseku vysílání, ale přepisovat týdenní vysílání by bylo velmi časově náročné a pravděpodobně by si také zasloužilo analýzu rozsáhlejší, než mi bakalářská práce dovoluje. Proto jsem se rozhodla vycházet pouze ze záznamů z dubna a května 2011, které jsou ve webovém archivu dohledatelné. Jakkoli by tento vzorek mohl vypadat jako nedostatečný, hlavní rysy mluveného projevu, které v analýze popíši, jsem vysledovala dlouhodobým poslechem rádia.

V prvních kapitolách práce představím historii a formát stanice Radio 1, výsledky výzkumu poslechovosti a žánrové rozdělení všech pravidelně vysílaných pořadů. Od struktury teze jsem se částečně odchýlila, protože jsem zvolila vhodnější řazení i pojmenování některých kapitol, aby na sebe text logičtěji navazoval a nebylo třeba některá fakta zmiňovat vícekrát. Obsahově jsem se však držela stěžejního tématu práce, tedy specifík vysílání pro posluchače Radia 1.

⁴ POTŮČEK, Jan. *Tři nové pořady na ČRo Radio Wave: Čelisti, Diagnóza F a Kruton* [online]. 4. února 2011 [cit. 2011-25-04].

⁵ VESELKA, Jan. *Rozbor předpokladů nezbytných pro zahájení vysílání a provoz soukromé rozhlasové stanice (typu Radio 1)*. Praha : Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, 2009. s. Vedoucí bakalářské práce PhDr Josef Maršík, CSc.

1 Historie

1.1 Soukromé rozhlasové vysílání

Ve 20. letech 20. století nebyla legislativa týkající se rádia jako prostředku veřejného sdělování ještě v systému zakotvena a chápání poslání rozhlasu se od samých počátků lišilo – a to nejen v Československu. Na místě tedy byla otázka, zda má být rozhlasové vysílání zařazeno do soukromého sektoru, nebo zda má spadat pod pravomoci a financování státu. „Při zavádění prvního pravidelného rozhlasového vysílání (USA 1920, Velká Británie 1922, Československá republika 1923) se uplatnil soukromý kapitál. Evropské státy sice vydávaly licenci, ale samy vstoupily do tohoto podnikání až po jisté době a posléze jej na řadu desetiletí ovládly. V USA takový vývoj neproběhl a rozhlasové a posléze i televizní vysílání zůstalo čistě komerční záležitostí.“⁷

Pravidelné rozhlasové vysílání pro veřejnost zahájila jako první na světě americká stanice KDKA Westinghousovy společnosti v East Pittsburghu 2. listopadu 1920 vyhlášením výsledků prezidentských voleb.⁸ Na našem území bylo vysílání zahájeno 18. května 1923 ve 20.15 ze skautského stanu v Praze – Kbelích.⁹ Začala vysílat soukromá akciová společnost Radiojournal, Československé zpravodajství radiotelefonické, spol. s r.o., v níž většinový podíl držela firma Radioslavia, akciová společnost pro telegrafii a telefonii bez drátu v Praze. Československo se tak stalo po Velké Británii druhou evropskou zemí s pravidelným rozhlasovým vysíláním. Program byl přenášen do licencovaného kina Spolku českých žurnalistů Sanssouci.¹⁰

Ve většině evropských států se postupně začaly podílet na rozhlasovém vysílání samotné státy. Důvodem, proč například v Československu vstoupil v roce 1925 do Radiojournalu stát, byla kritická finanční situace stanice. Zdrojem příjmů totiž nebyla reklama jako např. v USA, ale pouze koncese. Ministerstvo pošt a telegrafů mělo monopol na udělování radiové koncese, která žadatele opravňovala ke zřízení a provozování přijímacích stanic a poslechu rozhlasového programu. Úspěšní žadatelé, kterým byla koncese udělena, museli odvádět Radiojournalu měsíční poplatek. Dodávat

⁶ E-mailová korespondence s Lenkou Wienerovou

⁷ MUSIL, Josef. *Elektronická media v informační společnosti*. Praha: Votobia, 2003. s. 26.

⁸ MARŠÍK, Josef. Kapitoly z historie rozhlasového vysílání 1. In: *Týdeník Rozhlas*. 2003, roč.13, č.1. s. 3.

⁹ KÖPPLOVÁ, Barbora et al. *Dějiny českých médií v datech: rozhlas, televize, mediální právo*. Praha: Karolinum, 2003. s. 10.

¹⁰ MARŠÍK, Josef. Průkopníci rozhlasového vysílání 1923 - 1925. In: JEŠUTOVÁ, Eva (ed.). *Od mikrofonu k posluchačům. Z osmi desetiletí českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2003. s. 24.

rozhlasové přijímače a zřizovat je u posluchačů mohl pouze Radiojournal, jenže příjmy z prvních koncesí zdaleka nepokryly provozní náklady.¹¹

Britská BBC se nestala součástí státního aparátu, ale v roce 1927 zůstala na exekutivě nezávislou veřejnou korporací. Po druhé světové válce západoevropské demokracie postupně odstátňovaly své rozhlasové, později také televizní organizace, které přecházely na tzv. veřejnoprávní modely. Další vlna rozšiřování veřejnoprávního vysílání je spojená s návratem demokracie do Portugalska, Španělska a Řecka po roce 1974. Poslední vlna souvisí s pádem totalitních režimů ve střední a východní Evropě v roce 1989.¹²

V Československu se po pádu režimu v roce 1989 projevil nárůst podnikatelských aktivit, některé z nich se týkaly médií. Chyběla však potřebná legislativa, proto začala předchůdkyně dnešní Evropy 2 (Europe 2) vysílat 20. března 1990 pouze díky spolupráci francouzské skupiny Lagardere s Československým rozhlasem. Tehdejší Europe 2 nebyla čistě soukromé vysílání díky spolupráci s ČRo a nešlo ani o vysílání v češtině, protože pouze přebírala signál z Francie. V průběhu roku 1990 se postupně ve vysílání Europe 2 začala objevovat i čeština a koncem roku 1990 už se vysílala také domácí reklama.¹³ Na konci jara 1991 už byl program uváděný v češtině, ale v té době už se Europe 2 potýkala s problémy s Českým rozhlasem, ve kterém se začaly ozývat hlasy odmítající spolupráci s komerční stanicí. Osamostatnit se mohla až 22. března 1991, kdy získala tzv. experimentální licence pro Prahu a okolí. Mezi sedmi úspěšnými žadateli (žádalo 12 společností) bylo jak Radio 1, tak Evropa 2. Na podzim roku 1991 při dalším udělování licencí vzniklo několik dalších pražských soukromých stanic, především konkurentů Evropy 2 (Bonton, Kiss 98 FM, City, Blaník). V únoru roku 1993 získaly licenci a posléze odstartovaly vysílání dvě celoplošné soukromé rozhlasové stanice, Alfa a Frekvence 1. Obě byly alternativou veřejnoprávní stanice – Alfa jako protipól ČRo1 Radiožurnál, Frekvence 1 jako komerční verze ČRo2 Prahy.

Dle Moravce bylo velmi zásadním krokem, který ovlivnil další vývoj soukromého vysílání, přijetí novely zákona o rozhlasovém a televizním vysílání č.

¹¹ MARŠÍK, Josef. Průkopníci rozhlasového vysílání 1923 - 1925. In JEŠUTOVÁ, Eva (ed.). *Od mikrofonu k posluchačům. Z osmi desetiletí českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2003. s. 28.

¹² ŠMÍD, Milan. Diskuze o vysílání veřejné služby v evropském kontextu. In: *Rozvoj české společnosti v Evropské Unii III (Média, Teritoriální studia)*. Praha: Matfyzpres, 2004. s. 65

¹³ BRYCHTA, Jan. *Michel Fleischmann: Přišli jsme hned po Stalinovi aneb o dvaceti letech v éteru*. Strategie [online]. 18. ledna 2010 [cit. 2011-30-04].

301/1995 Sb., „čímž došlo k dalšímu omezení regulace elektronických médií ze strany Rady ČR pro rozhlasové a televizní vysílání.“¹⁴

1.2 Radio 1

Radio 1 vzniklo jako společný projekt několika studentů, nespokojených s tím, že nemohou z rozhlasových vln poslouchat hudbu, která se jim líbí. Od začátku své existence se Radio 1 odlišuje od ostatních komerčních rozhlasových stanic jak hudebním zaměřením a dramaturgií, tak civilním projevem moderátorů. Během dvacetileté historie stanice byly zavedeny playlisty pouze po dobu jednoho týdne. Obsah vysílání není svázaný hitparádovými pravidly a každý moderátor si sám volí skladby, které zahraje. V minulosti také nebylo možné na Radiu 1 pouštět reklamní spot, který by nebyl nahrán ve studiu, aby se docílilo určité originality i v rámci inzerce. Od toho však bylo upuštěno z finančních důvodů.

1.2.1 Pirátské začátky

Radio 1 oficiálně vzniklo na jaře roku 1991, nicméně vysílání zahájilo tehdejší Radio Stalin již během podzimu roku 1990 v rámci výstavy Totalitní zóna v podzemí bývalého Stalinova pomníku v Praze na Letné. První píseň, která zazněla z éteru, byla skladba *Rocks Off* od Rolling Stones.¹⁵ Celému vysílání předcházela nápad skupiny studentů, mezi kterými byl například Ondřej Štindl, Jiří Neumann a Pavel Hronek, provozovat vlastní pirátskou rozhlasovou stanici. Inspiraci získali od rumunských kolegů. Vysílačka, kterou během výstavy Totalitní zóna používali, bylo zařízení zapůjčené od francouzské firmy NRJ na politickou kampaň Liberálně-demokratické strany. Měla sloužit k červnové předvolební kampani a poté mohla být smlouva prodloužena na dva roky. Žádné vysílání však nakonec neproběhlo a strana neměla pro vysílačku využití. Otec Ondřeje Štindla, tehdejší místopředseda Liberálně-demokratické strany, navrhl, aby studenti vysílačku z Francie přivezli a bylo jim umožněno ji registrovat.¹⁶

Dle Lenky Wienerové, která také patřila do skupiny studentů okolo vysílačky, bylo Radio Stalin pirátské vysílání, ale studenti měli zkoordinovanou frekvenci od

¹⁴ MORAVEC, Václav. Deset let duálního systému rozhlasového vysílání (1989-1999). In: *Svět rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2000. s. 6.

¹⁵ KINKOR, Ondřej. Začalo se vysílat díky Marušce. *MF DNES*. 12. 3. 2011. s. 3.

¹⁶ ŠAFRÁNEK, Šimon. *A ta koza, ta poslouchá jenom Radio 1*. Instinkt [online]. 8. dubna 2010 [cit. 2011-26-04].

radiokomunikací. Byli rozhlasoví piráti, ale „nebyli pitomci, kteří by se nabourali kamkoli a ohrozili třeba bezpečnost leteckého provozu.“¹⁷ Během výstavy Totalitní zóna v trvání od 19. do 22. října 1990 mohlo Radio Stalin vysílat na lokální frekvenci 92, 6 MHz. Proto podal Inspektorát radiokomunikací na Obvodní národní výbor pro Prahu 7 oznámení o pirátském vysílání. Protože vysílání pokračovalo, 25. října úřad vysílač v hodnotě půl milionu francouzských franků zabavil.¹⁸ Tato událost vzbudila velký zájem veřejnosti a médií, která komentovala zejména fakt, že stavět anténu ilegálního vysílače pomáhal prezidentův poradce Jiří Křižan, a ve vysílání tehdy Radia Stalin promluvil i prezident Václav Havel. Petici za znovuoobnovení vysílání a proti monopolu státního rozhlasu a televize podepsalo na 30 000 lidí. Reakce médií a veřejnosti způsobila, že byla vysílačka (přezdívaná Maruška) na začátku roku 1991 studentům vrácena.²¹

Zázemí Radia 1 se následně přesunulo do rockového klubu Bunkr a s anténou na střeše obchodního domu Bílá labuť začalo 15. února 1991 vysílat pod názvem Radio Ultra. Inspektorát radiokomunikací opět hlásil porušení zákona. O týden později, 21. února 1991, rozeslal místopředseda federální vlády Josef Mikloško (z funkce předsedy Meziresortní komise vlády ČSFR pro výběr uchazečů o nestátní vysílání) dopis všem žadatelům o nezávislé rozhlasové vysílání, aby se přihlásili, „pokud mají zájem získat oprávnění ke zkušebnímu vysílání na dobu určitou, do konce roku 1992.“²² Vladimír Vintř a Jiří Neumann pro tento účel založili agenturu TRS, s.r.o., která byla oficiálním provozovatelem radia. V pátek 22. března 1991 zasedla Meziresortní komise a udělila první tzv. experimentální licence pro Prahu a okolí. Mezi sedmi úspěšnými žadateli (žádalo 12 společností) bylo jak Radio 1, tak Evropa 2. Číslovka jedna se do názvu dostala především kvůli Evropě 2, která si do podtitulu přidávala přívěsk „první soukromé rádio“.²³

¹⁷ POLÁČEK, Tomáš. *Radio 1 slaví 10 let*. MF DNES [online]. 8. června 2001 [cit. 2011-26-04].

¹⁸ MORAVEC, Václav. Deset let duálního systému rozhlasového vysílání (1989-1999). In: *Svět rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2000. s. 9.

²¹ ŠMÍD, Milan. Deset let pražského Radia 1. Louč č. 39 [online]. 11. června 2001 [cit. 2011-26-04].

²² ŠMÍD, Milan. Deset let pražského Radia 1. Louč č. 39 [online]. 11. června 2001 [cit. 2011-26-04].

²³ POLÁČEK, Tomáš. *Radio 1 slaví 10 let*. MF DNES [online]. 8. června 2001 [cit. 2011-26-04].

²³ POLÁČEK, Tomáš. *Radio 1 slaví 10 let*. MF DNES [online]. 8. června 2001 [cit. 2011-26-04].

1.2.2 Dvacet let „téměř“ bez playlistu

Na přelomu let 1994 a 1995 se Radio 1 přestěhovalo mimo centrum Prahy na Výtoň. Zde mělo k dispozici studio, tři kanceláře a garáž, která sloužila jako sklad. V suterénu se plánovalo vytvoření klubu Radia 1 a provozování kavárny, ale bohužel se nic z toho nerealizovalo. Stanice se dostala do takové finanční krize, že nebyla ani schopna odvádět poplatky radiokomunikacím.²⁴ Ještě v té době pracovali všichni v rádiu bez nároku na honorář.

V roce 1996 Jiří Neumann a Vladimír Vintř prodali svůj majoritní podíl americké společnosti Metromedia a rádio se přestěhovalo do Londýnské ulice. S novým majitelem ale přišly i zásadnější změny – od března 1998 měla být dopolední část vysílání řízena podle playlistu a celková dramaturgie směřovala k tradičnímu komerčnímu rockovému rádiu. Proti zavedení playlistu se však vzbouřili nejen moderátoři, ale také sami posluchači a vydržel ve vysílání pouze jeden týden. Situaci zachránila Lenka Wienerová tím, že se stala ředitelkou a spolumajitelkou stanice.²⁵

V této době také začíná nejslavnější éra Radia 1. Od roku 1996 až do roku 2007 Radio 1 vysílalo z Londýnské ulice a díky poloze v centru města sloužilo jako místo setkávání příznivců alternativní kultury.²⁶ V roce 2004 koupila rádio společnost Communicorp Group Ltd., kterou vlastní irský podnikatel Denise O'Brien. Ten figuruje jako majoritní vlastník v rozhlasové skupině Radio Investments, pod kterou spadají například rádio Kiss, ale také pražské hip-hopové rádio Spin. Všechna tato rádia sídlí v Říčanské ulici v Praze 10 společně s Radiem 1, které se přistěhovalo v lednu roku 2007.

13. ledna 2006 zahájilo vysílání stanice ČRo 4 – Radio Wave. Protože měla téměř stejný profil a dramaturgii jako Radio 1, měl ředitel Michailidis oprávněné obavy ohledně ztráty posluchačů. Radio Wave totiž vysílalo bez reklam. O dva roky později však Radio 1 otevřeně vyjádřilo podporu této konkurenční stanici v kauze s Radou pro rozhlasové a televizní vysílání, kdy bylo Radio Wave nařknuto z propagace fašismu prostřednictvím písničky Swastika Eyes od skupiny Primal Scream.

Kromě vysílání se Radio 1 během své existence podílelo na organizaci mnoha kulturní akcí, záznamech koncertů. Za podpory Radia 1 byly také vydány stovky alb domácích nezávislých interpretů a některé zajímavé publikace.²⁷

²⁵ ŠAFRÁNEK, Šimon. *A ta koza, ta poslouchá jenom Radio 1*. Instinkt [online]. 8. dubna 2010 [cit. 2011-26-04].

²⁶ ŠAFRÁNEK, Šimon. *A ta koza, ta poslouchá jenom Radio 1*. Instinkt [online]. 8. dubna 2010 [cit. 2011-26-04].

²⁷ Historie. Radio 1 [online]. [cit. 2011-28-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.radio1.cz/historie>>.

1.2.3 Současné vysílání

V letošním roce oslavilo Radio 1 dvacet let od svého oficiálního vzniku a do vysílání bylo zařazeno několik historických pořadů, rozhlasová hra, rozhovory a hudba z minulých let. Od 15. února do 14. března každý všední den zazněly skladby z jednoho roku, který tvořil hudební historii Radia 1. Od 9. března bylo možné slyšet reprízu legendární hry *Cizinec přichází do města* scénáristů Ondřeje Štindla a Davida Litváka. Ve čtvrtek 17. března v rámci Filmu o páté zazněl záznam rozhovoru z 10. února 1994 s tehdejšími řediteli TV Nova Vladimírem Železným a ředitelem České televize Ivem Mathé o nové situaci na domácím televizním trhu, který vznikl necelý týden po zahájení vysílání televize Nova.²⁸

1. dubna 2011 Sašu Michailidise ve funkci ředitele Radia 1 nahradil David Štěrbáček, programový ředitel. „Neskrývají se za tím žádné spory nebo problémy a zatím ani žádná nová pracovní pozice. V nejbližších měsících se budu věnovat především rodině a dokončení studia na vysoké škole, pak se uvidí,“²⁹ uvedl Michailidis na vysvětlenou. Působil ve vedení Radia 1 celkem jedenáct let, z toho sedm let jako programový ředitel a čtyři roky jako ředitel stanice. Do funkce programového ředitele nastoupil Petr „Pierre“ Urban.³⁰

Současné programové schéma Radia (viz příloha) popíše detailně v kapitole **3 Žánrové rozdělení pořadů Radia 1.**

²⁸ AUST, Ondřej. Radio 1 slaví 20 let. Zreprizuje Cizince, Odvážné palce i rozhovor Mathé-Železný z roku 1994. *Mediář* [online]. 15. února 2011 [cit. 2011-06-05].

²⁹ POTŮČEK, Jan. Pražské Radio 1 změní ředitele. *Digizone* [online]. 13. března 2011 [cit. 2011-24-04].

³⁰ Moderátoři. Radio 1 [online]. [cit. 2011-24-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.radio1.cz/pierreurban>>.

2 Formát rozhlasového vysílání Radia 1

2.1. Vymezení pojmu

V odborné literatuře neexistuje jednotná definice rozhlasového formátu. Autoři se rozcházejí nejen v popisu základních určujících kritérií, v celkovém množství jednotlivých modelových struktur, ale také v terminologickém uchopení pojmu. Josef Maršík definuje rozhlasový formát jako „termín popisující určitý model rozhlasového programu na základě rámcově stanovených zobecňujících, typických znaků. Základním kritériem je např. cílová věková posluchačská skupina ve vazbě na převažující hudební žánr nebo typ mluveného slova.“³¹ U hudebních formátů je tedy určující žánr hudby a jeho schopnost generačního oslovení. Dle zvoleného cílového publika se následně odvíjí program stanice – například zvyšování či snižování poměru mluveného slova a hudby apod.³² Wells a Hakanen u cílové skupiny posluchačů zohledňují kromě věku a pohlaví také etnickou příslušnost.³³ Tento parametr však není pro malý český trh příliš určující.

Samotný pojem „formát“ upřesňuje Josef Vlček, který používá termín programový formát – naznačuje tedy návaznost zejména na programové schéma. Dále zmiňuje jistý rozpor v samotné definici formátu jako modelu. „Každý formát stanice sice alespoň vzdáleně odpovídá některému z hlavních modelů, ale je také zároveň neopakovatelný. Čím fragmentárnější je trh, tím více vznikají různé křížence základních formátů.“³⁴ Vychází tedy z předpokladu, že cílem každého média je najít svůj prostor mezi ostatními médii a vyhovět potřebám diváků a tedy mít svůj vlastní vymezený formát. Na to navazuje ve své práci také M. Bočák a tuto „neopakovatelnost“ formátu vysvětluje ve dvou odlišných definicích. Popisuje formát jako „komplexní a konzistentní dramaturgický charakter elektronického média definovaný se zřetelem na co nejefektivnější oslovení cílové skupiny, který je vyústěním úsilí managementu média o naplnění vlastní vize fungování jednotlivých složek programové struktury jako kompaktního celku.“ Zároveň přiznává, že je možné chápat formát také jako „jasně a pevně definovanou koncepci konkrétní rozhlasového programu, která je vyvinutá konkrétním tvůrcem a mající konkrétního vlastníka, která zaručuje jeho rozeznatelnost ve vztahu k podobným produktům, zahrnující tentýž soubor produkčních praktik, určená

³¹ MARŠÍK, Josef. *Výběrový slovníček termínů slovesné rozhlasové tvorby*. Praha: SRT, 1999. s. 13.

³² VLČEK, Josef. Formát vysílání rozhlasových stanic a jeho proměny v ČR. In: *Zpráva o stavu vysílání a činnosti rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání 1999* [online]. 2000 [cit. 2011-07-04].

³³ WELLS, A. – HAKANEN, E. A. *Mass media and society*. London: Ablex, 1997. s. 151.

³⁴ VLČEK, Josef. Formáty rozhlasových stanic. In: *Zpráva o stavu vysílání a činnosti rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání 1998* [online]. 1999 [cit. 2011-10-04].

k přitáhnutí určitého publika.³⁵ Tento druhý význam také slouží jako šablona, kterou je možné patentovat a získat k ní autorská práva, aby s ní bylo možné obchodovat.

2.2 Vývoj rozhlasových formátů na našem území

V prvních dekádách existence pravidelného rozhlasového vysílání se neuplatňovaly odlišné formáty vysílání. Rozhlas se zaměřoval na všechny posluchače současně. Změna přišla až v době, kdy rozhlasu začala konkurovat televize. V polovině 50. let se newyorské rádio WNEW rozhodlo upravit poměr mluveného slova a hudby ve prospěch hudby. To oslovilo zejména posluchače, kteří se nechtěli plně soustředit na poslech a mohli tak i při jiných aktivitách poslouchat hudbu, kterou přerušovaly pouze krátké mluvené vstupy.³⁶

Na našem území byl tento vývoj opožděný především z toho důvodu, že zde fungovaly pouze stanice státního rozhlasu, které neměly konkurenci. Jak uvádí Jan Tůma ve své studii o proměnách organizační struktury v rozhlase a změnách žánrové skladby vysílaného programu, v 60. letech 20. století se v Československém rozhlasu začaly diferencovat jakési „pratypy“ rozhlasových formátů. Tato změna „poznamenala strukturu vysílání, projevující se diferenciovanou koncepcí vysílacích okruhů, vybudováním hlavních redakcí se specifickým programovým posláním a jasným vymezením posluchačů“.³⁷

M. Bočák však tvrdí, že k uvědomělému strukturování programu rozhlasové stanice, a tedy formátování, došlo až později, a to až s příchodem komerčních rozhlasových stanic po roce 1990. Devadesátá léta nazývá „předformátovou érou“ a přirovnává situaci na našem území k 50. létům v USA.³⁸ Stejného názoru je také J. Vlček a popisuje nástup prvních celoplošných komerčních stanic, které začaly nejprve konkurovat stanici ČRo 1 – Radiožurnál obecným formátem pro širokou cílovou skupinu. Postupně poté začaly snižovat podíl mluveného slova a vyprofilovaly se jako

³⁵ BOČÁK, Michal. Formát v mediálních študiách: terminologické úvahy. In: *Média a text. II.* Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2008. s. 7.

³⁶ MCFARLAND, David T. *Future radio programming strategies.* London: Lawrence Erlbaum Associates, 1997., s. 63 -70.

³⁷ TŮMA, Jan. Profese redaktora ve veřejnoprávním rozhlasu v kontextu strukturálních a technologických proměn. Základní vymezení a historické proměny žánrů. In: *Zvůle médií.* Praha, 2006. s. 85 - 95.

³⁸ BOČÁK, M. – RUSŇÁK, J.: Na ceste za posluchačem a divákem. Poznámky o trendech v programování v elektronických médiích. In: *Média dnes. Reflexe mediality médií a mediálních obrazů.* Olomouc 2008, s. 368.

hudební stanice. „Například v letech 1995 a 1996 vysílalo v Praze zhruba stejný hudební formát 5 stanic (Evropa 2, Bonton, City, Kiss a Zlatá Praha).“³⁹

Když začal být na konci 90. let český rozhlasový trh přeplněn, stanice musely nutně pracovat na získání svého jedinečného image a s ním svého loajálního publika. Stanice si začaly konkurovat, a proto začaly blíže specifikovat svůj formát a programové schéma. *Malý lexikon rozhlasových formátů* uvádí, že „česká rádia jsou díky slabému trhu a velkému množství provozovatelů silně uniformní.“⁴⁰ Česká rádia by se tedy dala jednoduše rozdělit na mladá (různé druhy AC pro cílovou skupinu 15 – 45 let) a stará (Soft Rock, Oldies, Melodie, Country pro cílovou skupinu 30 – 60 let). V zahraničních publikacích najdeme sice velmi podrobné studie typologie rozhlasových formátů, ale nelze je plně aplikovat na malý český trh a pro tuto práci nejsou rozdíly ve formátech nijak zásadní. Typologii evropských formátů uváděnou v *Malém lexikonu rozhlasových formátů* najdete v příloze.⁴¹

2.3 Formát a „identita“ Radia 1

R. Dresler definuje formát Radia 1 jako evropskou variantu UC – Urban Contemporary. Je nutné upozornit na evropskou variantu, protože UC se v kontextu amerických rozhlasových stanic orientuje výhradně na černošskou hudbu (hip hop, soul).⁴² Evropským UC chápeme formát pro mladé a velmi náročné posluchače. „Žánrové vymezení je velmi široké, víceméně od nekomerčního popu přes jazz až po techno. Věková kategorie posluchačů je 18 – 35 let. Jde tedy o alternativní hudební formát pro městskou populaci, která se nespokojí s mainstreamovou hudbou. Charakteristickým prvkem je nekonformní projev moderátorů.“⁴³

Otázkou zůstává, zda formátové zařazení stanice dostatečně vypovídá o specifičnosti jejího vysílání. Tuzemskou literaturu k tomuto tématu se mi nepodařilo dohledat, proto jsem se rozhodla čerpat ze zahraničních publikací. V této práci se chci zaměřit na tzv. „identitu stanice“, nikoli její formát. Pojem „identita rozhlasové stanice“ představili v knize *The Radio Handbook* autoři Wilby a Conroy. Zahrnuje „celkové propojení hlasu, hudby, jazyka a témat. To vše v logických souvislostech vytváří

³⁹ VLČEK, J. Formát vysílání rozhlasových stanic a jeho proměny v ČR. In: *Zpráva o stavu vysílání a činnosti rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání 1999* [online]. c2000 [cit. 2011-07-04].

⁴⁰ DRESLER, Radek. *RadioTV: Malý lexikon formátů* [online]. 24.března 2002 [cit. 2011-10-04].

⁴¹ Základní dělení formátů v příloze č.5

⁴² STERLING, Christopher. *Encyclopedia of Radio*. London: Taylor and Francis, 2003. s. 276.

⁴³ DRESLER, Radek. *RadioTV: Malý lexikon formátů* [online]. 24.března 2002 [cit. 2011-10-04].

jedinečný zvuk a rukopis stanice.⁴⁴ Jak dále autoři Wells a Hakanen rozvádějí, daná stanice má zájem si tato svá specifika udržet dlouhodobě. Posluchač tak ví, co může očekávat.⁴⁵ U stanic, které se profilují jako hudební, což je i případ Radia 1, bychom se při zkoumání jejich formátového zařazení mohli soustředit na vysílané hudební žánry a jejich poměr. K tomu se přiklání například Tim Wall, podle kterého je primárním kódem stanice hudební složka.⁴⁶ Já se budu věnovat analýze moderace a jazykových prostředků moderátorů, protože jejich přínos vysílání je nepopiratelný. Sami totiž například vybírají hudbu, komunikují s posluchači, usměřňují hosty a komentují skladby. Jejich klíčovou roli potvrzuje také Shingler a Wieringa ve své knize *On Air: Methods And Meanings of Radio*.⁴⁷ Více tuto problematiku rozvedu v kapitole **4 Specifika vysílání Radia 1**.

⁴⁴ FLEMING, Carole. *The Radio Handbook*. London: Routledge, 2002. s. 53.

⁴⁵ WELLS, A. – HAKANEN, E. A. *Mass media and society*. Greenwood, 1997. s. 151.

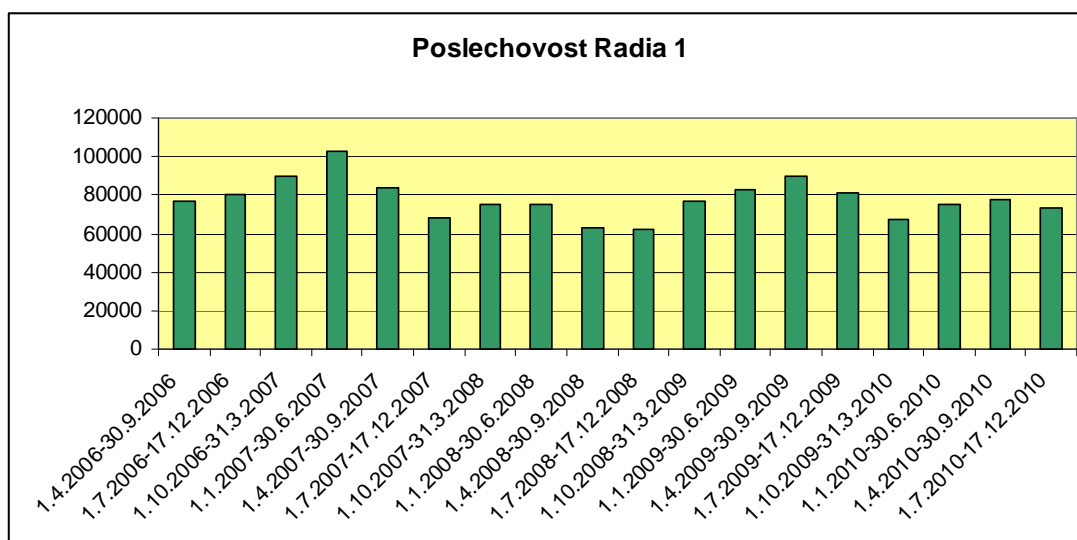
⁴⁶ HENDY, David. *Radio in the Global Age*. Cambridge: Polity Press, 2000. s. 166.

⁴⁷ SHINGLER, M. - WIERINGA, C. *On Air: Methods And Meanings of Radio*. London: Arnold, 1998. s.30.

2.4 Průzkumy poslechovosti

Dle Vlčka je definování cílového publika výchozím prvkem formátové definice, jinak nemůže být cílové publikum efektivně osloveno. Zatímco na největších rozhlasových trzích jsou cílové skupiny rozděleny do pětiletých bloků (15 – 19 let, 20 – 24 let atd.), pro malý český trh se používají desetileté cílové skupiny (20 – 29 let, 30 – 39 let).⁴⁸

Na průzkum rozhlasové poslechovosti v ČR se zaměřuje RadioProjekt, mediální a marketingový výzkum zaměřený na poslechovost rádií v ČR. Od 7. listopadu 2005 je prováděn metodologií CATI (Computer Asisted Telephone Interviewing) výzkumnými agenturami MEDIAN a STEM/MARK. RadioProjekt probíhá kontinuálně v průběhu celého roku a tazatelé zjišťují spontánní znalost radiových stanic respondentů. Volaná čísla se generují náhodně (stratifikovaný náhodný výběr) na stejný počet pevných linek (proporcionální alokace) a mobilních telefonů. Celkový vzorek oslovených respondentů ve věku 12 – 79 let ročně představuje 28 tisíc metodou CATI a 2 tisíce rozhovorů je dodáno z výzkumu MML-TGI metodou Face to Face. Periodicita výstupů z RadioProjektu pro zadavatele, odbornou i širokou veřejnost je k dispozici 4x ročně.⁴⁹

Týdenní poslechovost Radia 1 během let kolísala mezi 62 000 a 103 000 projekcemi.⁵⁰ David Štěrbáček se v roce 2008 vyjádřil v tom smyslu, že počet potenciálních posluchačů Radia 1 se pohybuje někde mezi 60 000 a 120 000. Odraz

⁴⁸ VLČEK, J. Formát vysílání rozhlasových stanic a jeho proměny v ČR. In: *Zpráva o stavu vysílání a činnosti rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání 1999* [online]. c2000 [cit. 2011-07-04]

⁴⁹ SKMO a měnové výzkumy [online]. 2009/10 [cit. 2011-17-04].

k vyšší poslechoвости by pravděpodobně přinesly dokrývače, které bohužel nejsou ve finančních možnostech rádia.⁵¹

V druhém pololetí roku 2010 byla průměrná týdenní poslechoвость 73 000, tedy 0,8 % z celkového počtu rozhlasových posluchačů. Průměrná poslechoвость Radia 1 je však v porovnání s nejposlouchanější stanicí, Rádiem Impuls, téměř zanedbatelná. Rádio Impuls dle údajů RadioProjektu poslouchá průměrně 2 121 000 posluchačů týdně.⁵²

Věkové rozložení publika přibližně odpovídá předpokládanému formátu: 44 % posluchačů Radia 1 je ve věku od 20 – 29 let a dalších 38 % je ve věku 30 – 39 let. Moderátor Stanislav Zima vidí publikum Radia 1 jako „kombinaci nesourodých kast se společným zájmem o alternativní věci a hledání jiných cest. Většina té základny s námi zůstává a stárne, ale hledáním a sledováním nové hudby si neustále natahujeme i mladé.“⁵³

Dalším zdrojem dat, který Radio 1 využívá ke zjištění poslechoвости, jsou analýzy serveru play.cz. Tento server technicky zajišťuje internetové vysílání pro více než 90 FM rádií, včetně Radia 1. Ze statistik vyplývá, že při řazení podle počtu posluchačů přes internet figuruje Radio 1 na osmém místě. Předchozích sedm příček zabírají rádia v následujícím pořadí: Evropa 2, Impuls, Frekvence 1, ČRo 1, Country Radio, Beat a Krokodýl.

⁵⁰ SKMO a měnové výzkumy [online]. 2009/10 [cit. 2011-17-04].

⁵¹ ŠINKOVSKÝ, Martin. Co Připravují rockové a alternativní stanice? *RadioTV* [online]. 9. září 2009 [2011-10-04].

⁵² SKMO a měnové výzkumy [online]. 2009/10 [cit. 2011-17-04].

⁵³ KLÁROVÁ, B. Stalin. Ultra. Radio 1. Vysíláme. *Kulturní pecka*. Duben 2011. s. 2.

3 Žánrové rozdělení pořadů Radia 1

Vysílací schéma Radia 1⁵⁴ popisuje rozmístění pořadů v týdenním období. Čas od 6:00 do 19:00 hodin je vyhrazený jednotlivým moderátorům v několika tříhodinových blocích a zbytek vysílacího času zaplní tematické hudební bloky a pořady. Některé z nich nemají v rozhlasovém vysílání obdobu, například pořad Čtení se strýčkem Míšou. Radio 1 si zakládá na tom, aby i pořady v nočních hodinách byly vysílány živě. 95 % nočního vysílání je tak řízeno živě ze studia, což nemá v tuzemských stanicích obdobu.⁵⁵ V této kapitole seřadím všechny v současné době vysílané pořady Radia 1 dle hlavních žánrových charakteristik. Jako zdroj informací o pořadech mi posloužilo zejména samotné vysílání, propagační materiály Radia 1 a webové stránky www.radio1.cz.

Žánry rozhlasového vysílání se často prolínají a vytvářejí tak nejrůznější mezižánrová spojení. Proto nejsou v odborných publikacích žánrové kategorie jednotné a v typologii rozhlasových žánrů neexistuje žádný pevně daný systém.⁵⁶ V této kapitole provedu klasifikaci všech pravidelných pořadů Radia 1 podle žánru, který v nich převažuje. Pořady Radia 1 proto rozdělím na hudební a žurnalistické, žurnalistické dále na publicistické a zpravodajské. V poslední kategorii **3.3 Ostatní pořady** krátce představím ty, které se mi nepodařilo zařadit.

3.1 Hudební pořady:

3.1.1 Nekomentované hudební pořady

Radio 1 vysílá pouze dva pořady s téměř naprostou absencí mluveného slova. Je to především *CD Nonstop* (uvádí Josef Sedloň, vysíláno od pondělí do pátku od 19:00 do 20:00), kde posluchači uslyší celou desku vybraného interpreta. Vysílání na začátku moderátor pouze uvede, jinak není tento téměř hodinový poslech hudby přerušen ani reklamou ani moderátorským vstupem.

Dalším nekomentovaným pořadem je *Radio 1 On Stage* (vysíláno v úterý od 22:00 do 24:00). V tomto dvouhodinovém pásmu zazní záznam celého koncertu, který si Radio 1 v minulosti nahrálo nebo k jehož záznamu má práva. V minulosti měli posluchači možnost slyšet například záznamy vystoupení skupin Massive Attack, Placebo, The Frames a Delphic.

⁵⁴ Viz příloha č. 1

⁵⁵ KLÁROVÁ, Barbora. Stalin. Ultra. Radio 1. Vysíláme. *Kulturní pecka*. Duben 2011. s. 2.

⁵⁶ MARŠÍK, Josef. *Výběrový slovníček termínů slovesné rozhlasové tvorby*. Praha: SRT, 1999. s. 32.

Částečně do této kategorie spadají také noční pásma hudby vysílaná od 00:00 do 06:00. Je však přítomen moderátor, ve studiu také často hovoří hosté (přibližně do 02:00), a proto je uvedu v následující kategorii.

3.1.2 Komentované hudební pořady

Komentované hudební pořady mají často žánrové přesahy zejména do publicistické a zpravodajské kategorie rozhlasové tvorby. Mluvené slovo zde nezastupují pouze moderátorské vstupy, ale také například rozhovory, pozvánky a zprávy. Poměrově však hlavní část vysílání tvoří hudební složka, proto je vhodné je zařadit do kategorie hudebních pořadů.

a) pořady hudebně vyhraněné:

Tato první kategorie zahrnuje všechny hudební pořady provázené slovem moderátora, které vysílají skladby na základě určité vymezenosti v hudebních žánrech. V následujícím přehledu u každého pořadu uvádím také žánry, kterými se zabývá.

- **13 syrových** (uvádí Petr Vrba, vysíláno 2x měsíčně v pátek od 00:30 do 02:00)
 - avantgardní a experimentální počiny současné alternativní a jazzové scény (abstraktní hip hop, alternativní rock, avant pop, avant rock, elektronický jazz, experimentální elektronika, free jazz, gypsy pop, industriál, post rock, prog rock, turntablismus a underground)
- **Acidelika** (uvádí Jarda Dušek, vysíláno 1x za 14 dní ve čtvrtek od 23:00 do 24:00)
 - techhouse, minimal techno, breakbeat, elektro a hip-hop
- **Air Sofa** (uvádí Stanislav Zima, vysíláno 1x za 14 dní v neděli od 18:00 do 19:00)
 - lounge music (vybírání host pořadu)
- **Bass Trap** (uvádí Abu, vysíláno 1x za 14 dní ve čtvrtek od 23:00 do 24:00)
 - dubstep, dub a dubtechno
- **Blue Train** (uvádí David Brada, vysíláno v pondělí od 23:00 do 24:00)
 - jazz (hard bop, cool jazz, modální jazz, free jazz, contemporary jazz, hip-hop, nu jazz, new latino)
- **Breakbeat Conference** (uvádí Josef Sedloň a Kaplický, vysíláno 1x za 14 dní v neděli od 19:00 do 20:00)
 - breakbeat

● **Electronic Tuesday** (uvádí Jan Kruml, vysíláno 1x za 14 dní v úterý od 23:00 do 24:00)

- elektronická hudba

● **Estereo** (uvádí Martin Mikuláš, vysíláno ve středu od 22:00 do 23:00)

- downtempo, nu-jazz, funk, soul, groove, bossanova, filmová hudba

● **Fluffy Clouds** (uvádějí Myclick a FlyBoyEda, vysíláno ve čtvrtek od 00:00 do 06:00 (sudé týdny), od 01:00 do 06:00 (liché týdny))

- deep house, tech-house, minimal, dubstep, drum'n'bass, uk garage, trip-hop, hip-hop, grime a jazz

● **Hard Music** (uvádějí Petr Korál a Bohouš Němec, vysíláno 1x14 dní v úterý od 22:00 do 23:00)

- metal, hard rock, punk, hardcore, crossover a industrial

● **Champion Sounds** (uvádí Petr Metelka, vysíláno 1x za 14 dní v sobotu od 00:00 do 06:00)

- dub, dubstep, jungle, breaks a hip hop

● **Jazz a fusion hodinka** (uvádí Daniel Vojtíšek, vysíláno ve středu od 23:00 do 24:00)

- jazz a fusion

● **Reggae Klub** (uvádí DJ Kaya, vysíláno v pátek od 23:00 do 24:00)

- reggae

● **Seance** (uvádí Josef Sedloň, vysíláno v neděli od 0:30 do 01:30)

- ambient

● **Shadowbox** (uvádějí Nitrous a 2K, vysíláno 1x za 14 dní v neděli od 19:00 do 20:00)

- jungle, drum'n'bass, breakbeat a downtempo

● **Soundbomb** (uvádějí Enemy a Double J, vysíláno ve středu od 20:00 do 21:00)

- hip-hop

● **Unzipped** (uvádějí Kománková, Rodriguez, vysíláno v sobotu od 20:00 do 22:00)

- taneční hudba

● **Vibrator** (uvádějí Tvyks a Tomáš Novotný, vysíláno 2. – 4. sobotu v měsíci od 22:00 do 24:00)

- taneční hudba

● **Všechny hudby světa** (uvádějí Gadjo Skalalai a Filip Týc, vysíláno v neděli od 14:00 do 15:00)

- world music

b) ostatní hudební pořady

Pořady v této kategorii nemají jako jednotící prvek hudební žánr nebo směr. Hudbu vybírá moderátor na základě svého hudebního vkusu, nebo jde o hitparádu, kde rozhodují o skladbách posluchači, případně má obsah pořadu jiný společný jmenovatel než hudební žánr (například typ skladby, nahrávací studio, stáří skladby, apod.). Do této kategorie rozhodně patří již zmíněná tří- a čtyřhodinová pásma moderátorů, která běží vždy ve všední dny od 6:00 do 19:00 hodin a částečně také o víkendu⁵⁷. V Radiu 1 není používán žádný playlist, tedy seznam skladeb určených k vysílání, které předem sestaví dramaturg. Každý moderátor tak má naprostou volnost ve výběru skladeb.

Mezi žánrově nevyomezené hudební pořady patří ***Bastard Pop*** (uvádějí Ondřej Formánek, Jana Kománková a Rodriguez, vysíláno první sobotu v měsíci od 22:00 do 24:00). Moderátoři pouštějí remixy tvořené spojením několika písní od různých interpretů dohromady, tedy tzv. bastard pop, mashup, plunderphonics (plunderphonica) či bootleg. Přispívat mohou i sami posluchači.

High Fidelity (uvádí Tim Otis, vysíláno v pátek od 20:00 do 23:00) představuje tříhodinové hudební pásmo, které uvádí Tim Otis v anglickém jazyce.

Jedním z nejstarších pořadů Radia 1 je ***Hitparáda Radia 1*** (uvádí Jerry Žák, vysíláno ve čtvrtek od 20:00 do 22:00, reprizováno v neděli od 9:00 do 11:00). Každý týden je v hitparádě nasazeno pět nových skladeb, které se díky hlasování posluchačů mohou umístit v dalším kole v 15místném hlavním žebříčku. Přehled ročních výsledků hitparády je k dispozici na stránkách Radia 1 a nejstarší z nich se datuje do roku 1992.

Pořad ***In The Bed*** (uvádějí Head in Body, Elza Aids & Co., vysíláno 1x za 14 dní v pátek od 00:30 do 02:00) se zaměřuje na různé anomálie a spojení napříč žánry. Chce poukázat na „skrytý pop v různých takzvaně alternativních přístupech a skrytý hluk v tzv. popu.“⁵⁸

Českou scénu začínajících kapel se pokouší zmapovat ***Inclubátor*** (uvádějí Karlos Kropáček, Michal Klánský, Matěj Sychra, Tonda Kocábek, Bohouš Němec nebo Petr Korál, vysíláno ve čtvrtek od 22:00 do 23:00). Pořad vznikl na základech pořadu Šlahoun, který se původně zabýval rockovými nahrávkami začínajících kapel v Čechách a na Slovensku.

Josef Sedloň v hodinu a půl dlouhém pořadu ***Intro*** (vysíláno v neděli od 23:00 do 00:30) představuje profil interpreta, labelu nebo některou novou kompilaci.

⁵⁷ Viz příloha – týdenní programové schéma Radia 1

⁵⁸ In The Bed. Radio 1[online]. [cit. 2011-15-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.radio1.cz/inthebed>>.

Meaningless Leaning Mess (uvádějí E. Seidl, V. Adam, J. Bělíček, Jony, vysíláno 1x za 14 dní v úterý od 00:00 do 2:00, playlist až do 06:00) je dalším žánrově nevyhraněným hudebním pásmem, které posluchačům nabízí „hudbu od triviálních popěvků po monotónní hučení ventilace“⁵⁹.

V pořadu *Novinky na alternativní scéně* (vysíláno v neděli 20:00 – 23:00), který představuje nové zahraniční singly, alba či kompilace, figuruje opět jako moderátor Josef Sedloň.

Náplní pořadu *Staré poledne* (vysíláno v sobotu od 11:00 do 13:00) je dle slov moderátora Tomáše Vydry hudba, která se dřív nesměla poslouchat a dnes už se zase nepouští. Motto zní: „interpreti, na které jste zapomněli nebo které jste ani neznali.“⁶⁰ V rubrice Stařinky zazní v éteru interpret, který v Radiu 1 ještě nikdy nezazněl, a pravděpodobně ani v žádné jiné rozhlasové stanici v České republice.

Další hitparádou je *Velká Sedma* (uvádějí Tonda Kocábek, Daniel Šabík, vysíláno v úterý od 20:00 do 22:00 a v sobotu od 9:00 do 11:00), která se pokouší zmapovat veškerou nově vydanou českou a slovenskou hudební produkci (samozřejmě v rozmezí alternativních žánrů, na které se programově Radio 1 zaměřuje) a posluchače na ni upozorňovat. Počet míst v žebříčku Velká Sedma i pravidla hitparády se v průběhu let měnily a z původních sedmi je nyní pozic patnáct.

3.2 Žurnalistická tvorba

Rozhlasová žurnalistika si klade za cíl „informovat posluchače o aktuálním nebo zajímavém dění ve společnosti, toto dění dokumentovat a hodnotit“⁶¹. Rozeznáváme základní dva druhy, a to tvorbu publicistickou a zpravodajskou.

3.2.1 Publicistické pořady

Pořad *Disegno* (uvádějí Jana Zielinski a J. Macek, vysíláno v pondělí od 17:00 do 17:10, repríza ve středu od 9:00 do 9:10) se věnuje nejnovějším událostem ve světě designu. V hlavní rubrice nazvané *cardiaco materia* (tj. předmět mého srdce) moderátoři představují designový předmět či objekt, který je „vzal za srdce“. V rámci

⁵⁹ Meaningless Leaning Mess. Radio 1 [online]. [cit. 2011-15-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.radio1.cz/mess>>.

⁶⁰ Staré poledne. Radio 1 [online]. [cit. 2011-15-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.radio1.cz/starepoledne/>>.

⁶¹ MARŠÍK, Josef. *Výběrový slovníček termínů slovesné rozhlasové tvorby*. Praha: SRT, 1999. s. 33

bueno týdne (tj. událost týdne) moderátoři zvou posluchače na vybranou výstavu. Nepravdělně se také objevuje *escucha*, tedy anketa.

Pravidelný pořad věnovaný filmu *Film o páte* (uvádí Saša Michailidis, vysíláno ve čtvrtek od 17:00 do 17:30) se věnuje filmovým novinkám. Jeho součástí jsou *Odvážné palce*, tedy diskusní pořad, ve kterém tři filmoví kritici ohodnotí premiéry týdne palcem dolů, nebo palcem nahoru. V současné době patří mezi zúčastněné kritiky Irena Hejdová, Ondřej Vosmík a František Fuka. Diskusi moderuje Saša Michailidis.

Pořad věnovaný knižním novinkám *Knižní servis* (uvádějí Jiří G. Růžička, M. Metelec, vysíláno v úterý od 17:00 do 17:10) představuje nové tituly. Součástí vysílání je také čtení z knih, soutěže a rozhovory s autory a překladateli.

Severské kultuře, filmům, knihám, jazykům a receptům se věnuje pořad *Na sever* (uvádí Jirka Šteffl, vysíláno 1x 14 dní v neděli od 18:00 do 19:00).

Půlnoční Dharma (uvádějí Petr Mikulášek, Jakub Kadlec, vysíláno 1x za 14 dní ve čtvrtek od 00:00 do 01:00) se zabývá buddhismem ne jako náboženstvím, ale jako souborem metod, které umožňují lidský rozvoj a poznání. Hovoří se zde především o potenciálu lidského vědomí, o jeho možnostech a skrytých kvalitách v kontextu moderní vědy.

Dalším diskusním pořadem je *Zátíší* (uvádějí Jeroným Janíček, Josef Chuchma, Ondřej Formánek a Aleš Vojíř, vysíláno ve středu od 21:00 do 22:00), do kterého si moderátoři zvou hosty z nejrůznějších oblastí.

3.2.2 Zpravodajské pořady

V čisté podobě v Radiu 1 žádné zpravodajské pásmo nenajdeme, ale zprávy, pozvánky a jiná zpravodajská žurnalistická sdělení se objevují v mnoha publicistických pořadech a v kulturním servisu, který je však placenou službou. Nárazově je vysíláno zpravodajství z akcí jako je například Filmový festival v Karlových Varech (*Karlovarské bublinky*), či Letní filmová škola v Uherském Hradišti (*Zpravodajství LFŠ*)⁶². V programovém schématu však nenajdeme žádné pravidelné zpravodajské relace ani předpověď počasí či dopravní servis. Saša Michailidis se k otázce dopravního zpravodajství vymezuje velmi jasně: „Máme pocit, že dopravního zpravodajství je všude kolem dost. Navíc všichni dobře víme, že pokud není pracovním nástrojem, mělo by být auto používáno s rozumem. Takže říkat denně, kde je v Praze čtyřka až pětka,

⁶²Akce. Radio 1[online]. [cit. 2011-15-04]. Dostupný z WWW: <http://www.radio1.cz/www/obsah.php?pid=1300&hlstrmod_id=2199&do_back=1>.

nám přijde neúčelné a zbytečné. Všichni víme, že Praha je auty přehlcená, a není důvod to ještě podporovat.“⁶³

3.3 Ostatní pořady

Ojedinělým žánrem, který se ve vysílání Radia 1 objevil v roce 1992 a znovu v repríze v letošním roce, je rozhlasová hra *Cizinec přichází do města* scénáristů Ondřeje Štindla a Davida Skoumala. Tento literárně-dramatický žánr není příliš obvyklý ve vysílání stanice, která se profiluje jako hudební. Dle slov tvůrčího týmu byla důvodem vzniku této hry „nevytíženost tehdejší produkce, která vytvářela reklamní spoty Radia 1, a protože v té době nebylo v éteru zdaleka tolik reklamních spotů jako dnes, hra vznikla vlastně z kreativního přetlaku.“⁶⁴

Další literárně zaměřený pořad *Čtení se strýčkem Míšou* (uvádí strýček Míša, vysíláno pondělí od 22:00 do 23:00) je velmi originální svým konceptem. V tomto soutěžním pořadu vždy posluchač, který se do studia dovolá, předčítá úryvek z jím vybrané knihy. Ostatní posluchači mají za úkol poznat, o jaké dílo jde. První správná odpověď zajistí úspěšnému posluchači možnost přečíst úryvek z jiné knihy. Rádio vytváří dialog, protože do éteru nemluví jen moderátoři, ale také posluchači. Nastává tak velmi zajímavá situace – posluchač, který byl až do této chvíle součástí anonymního publika, je nyní na rovnocenné pozici s moderátorem.

Kontakt s posluchači je nezbytnou součástí také dalšího pořadu, s názvem *Piv Paf* (uvádějí Ondřej Formánek a Rodriguez, vysíláno ve středu od 17:00 do 17:15), který prověří zejména improvizální schopnosti posluchačů. Každý týden je ve vysílání Radia 1 vyhlášen jednoduchý improvizální úkol, uzávěrka je vždy ve středu v 16:00. Posluchači posílají splněné úkoly prostřednictvím e-mailu a na základě výběru moderátoru jsou posléze v pořadu prezentovány ty nejzajímavější z nich. Výherce získá věcnou cenu.

Žánrově nezařaditelný je také komentovaný bazar nazvaný *Tržnice* (uvádí strýček Míša, vysíláno v pondělí od 20:00 do 21:00). Prodává a kupuje se zde vše od desek přes vstupenky až po mobily.

⁶³ KLÁROVÁ, Barbora. Stalin. Ultra. Radio 1. Vysíláme. *Kulturní pecka*. Duben 2011. s. 2.

⁶⁴ AUST, Ondřej. Radio 1 znovu uvádí Skoumalovu a Štindlovu hru *Cizinec přichází do města*. *Mediář* [online]. 10. března 2011 [cit. 2011-15-04].

3.4 Jingly, kulturní servis a reklama

Ve vysílání se kromě hudebních bloků a pořadů objevují také reklamní spoty, upoutávky a jingly. *Výběrový slovníček termínů slovesné rozhlasové tvorby* jingle charakterizuje jako „nápadný, charakteristický, zpravidla několikasekundový hudební nebo jiný akustický signál, který posluchače upozorňuje na vysílání určité rozhlasové stanice nebo zahájení vysílání určitého pořadu.“⁶⁵ Wilby a Conroy přisuzují jinglům zásadní funkci, která „upevňuje roli a identitu stanice mezi posluchači.“⁶⁶ Stejný názor má i Hendy, který chápe jingle jako index a symbol stanice zároveň. Oproti televizním jinglům u nich chybí vizuální složka a o to silněji působí složka zvuková.⁶⁷ Většina jinglů má sice funkci interpunkční⁶⁸ – oddělují reklamní bloky od redakčních, ale zároveň fungují jako selfpromo, tedy v tomto případě selfjingly propagující Radio 1. Během dvacetileté historie vzniklo mnoho velmi originálních jinglů, mezi nejslavnější patří například „A ta koza, ta poslouchá jenom Radio 1“⁶⁹, který je znovu vysílán u příležitosti výročí vzniku rádia.

Kulturní servis je placená služba. Financují ji kulturní instituce, které chtějí zveřejnit svůj program na aktuální den. V pracovní dny je rozvrh Kulturního servisu následující: 08:10 telefonická pozvánka – dramaturg z vybrané instituce posluchače osobně pozve na některou akci či výstavu. V 10:30 a 16:20 se vysílá jmenovitý přehled akcí konaných v konkrétní den v kinech, galeriích a divadlech. V 11:40 a ve 14:00 jsou na řadě koncerty, tančírný a festivaly. O víkendu probíhá kulturní servis v 11:00 a 16:40. Program není pouštěn ze záznamu, odvysílá ho vždy přítomný moderátor.

Reklamní spoty také jistým způsobem vypovídají o specifičnosti Radia 1. V minulosti všechny spoty vyrábělo pouze Radio 1 ve svém studiu, z finančních důvodů však byli nuceni umožnit vysílání kampaní vyrobených jinde. Někteří inzerenti ale stále využívají možnost nechat si spot vyrobit ve studiu a vznikají tak originální a zábavné spoty, které namlouvají sami moderátoři a jsou tedy posluchačům bližší. Na webových stránkách vysvětluje vedení stanice současnou situaci slovy: „Radio 1 má své vlastní obchodní oddělení, které svým klientům většinou zprostředkovává i výrobu spotu. Naše spoty více vycházejí z filosofie Radia 1 a jsou tak ovlivněny jeho vysíláním. U národních reklamních kampaní je Radio 1 zastupováno společností Media Marketing

⁶⁵ MARŠÍK, Josef. *Výběrový slovníček termínů slovesné rozhlasové tvorby*. Praha: SRT, 1999. s. 11.

⁶⁶ FLEMING, Carole. *The Radio Handbook*. London: Routledge, 2002. s. 57

⁶⁷ HENDY, David. *Radio in the Global Age*. Cambridge: Polity Press, 2000. s.153

⁶⁸ ŠMÍD, Milan. *Stručný slovník elektronických médií*. Praha: Karolinum, 1995. s. 16.

⁶⁹ Přepis spotu v příloze č. 2

Services a od nich dostáváme do vysílání reklamy, které se vysílají i na jiných rádiích, tudíž nejsou šité „na míru“ Radia 1.”⁷⁰

⁷⁰ FAQ. Radio 1 [online]. [cit. 2011-15-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.radio1.cz/faq/>>.

4 Specifika vysílání Radia 1

4.1 Moderace

Jak jsem již zmínila, důležitosti mluvených vstupů v hudební stanici se věnuje kniha *On Air: Methods And Meanings of Radio*. Autoři Shingler a Wieringa považují mluvené slovo hudební stanice za klíčový prvek celého vysílání. Přestože ve vysílání převládá hudba, je nutné ji doplnit o nějaké vysvětlení. Mluvené slovo tedy dává do kontextu všechny ostatní zvuky ve vysílání.⁷¹ „Často během hudebního vystoupení musíme zavřít oči, abychom se mohli lépe soustředit na samotnou hudbu a odpoutali se od vizuálního dojmu jednotlivých hudebníků. Rozhlasové vysílání má velkou výhodu v tom, že nás žádný vizuální prožitek neruší od poslechu. Moderátoři tak mají mnohem důležitější roli než samotní hudební interpreti.“⁷² Rozhodla jsem se tedy v této práci věnovat pozornost také způsobu moderace a zvoleným jazykovým prostředkům moderátorů Radia 1.

Moderátoři jsou „prostředníky mezi diváky a samotným pořadem, kterým je provádějí. Jejich činnost je tvůrčí a spojuje další novinářské profese, jako např. redaktorskou, hlasatelskou, reportérskou, ale i komentátorskou, částečně rovněž režisérskou a dramaturgickou.“⁷³ V Radiu 1 tato definice platí dvojnásob. Roli hudebního dramaturga totiž vykonávají všichni moderátoři, zároveň musí zastat například práci technika. Hlavní zásadou moderátorů Radia 1 je neustálý kontakt s posluchači – ať už prostřednictvím ICQ, telefonu nebo přes živé vstupy do vysílání. Nejsou zde zaměstnáni profesionální moderátoři, ale hudební nadšenci, recenzenti a hudebníci. Jsou ve vysílání už od jeho počátků, nebo je vedení Radia 1 oslovilo, či Radio 1 oslovili sami. Za celou dobu existence Radia 1 proběhl pouze jeden konkurz na moderátora, a to v roce 1993.⁷⁴ V současné době vysílá v pravidelných blocích a pořadech 80 moderátorů. Většina z nich se snaží o spisovný a srozumitelný mluvený projev, přesto jsou v jejich mluvě jisté tendence, kterým bych se chtěla věnovat v následující kapitole.

⁷¹ SHINGLER, M. - WIERINGA, C. *On Air: Methods And Meanings of Radio*. London: Arnold, 1998. s. 30.

⁷² SHINGLER, M. - WIERINGA, C. *On Air: Methods And Meanings of Radio*. London: Arnold, 1998. s. 61.

⁷³ OSVALDOVÁ, B. – HALADA, J. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. Praha: Libri, 1999. s. 107.

⁷⁴ KLÁROVÁ, Barbora. Stalin. Ultra. Radio 1. Vysíláme. *Kulturní pecka*. Duben 2011. s. 2.

4.2 Analýza mluveného projevu moderátorů Radia 1

Při určování specifík vysílání Radia 1 se budu zabývat analýzou jazykových prostředků, které jeho moderátoři používají. Poměrově je mluvené slovo sice menšinou částí vysílání Radia 1, ale natolik specifickou, že bychom ji mohli chápat také jako nejvíce vyčnívající. Poslechem a analýzou mluveného projevu moderátorů Radia 1 se pokusím popsat jejich řečovou kulturu⁷⁵. Ta je dle definice J. Krause založena na „přiměřeném, ale současně také osobitým a neotřelým výběru jazykových prostředků vzhledem k účelu sdělování“. Jako protipól jejich projevu postavím standard spisovného českého jazyka a pokusím se vysledovat jazykové jevy, které moderátory Radia 1 charakterizují.

„Jako spisovná čeština se obvykle chápe kodifikovaný útvar českého národního jazyka, který má funkci národně reprezentativní. Jde o soustavu pravidel, jejichž dodržování je v určité komunikaci závazné, norma přitom určuje nejen, jak se má psát, ale předepisuje také správnou výslovnost.“⁷⁶ Zaměřím se ve vysílání Radia 1 na nespisovné jazykové útvary, které budu vyhledávat podle *Slovníku spisovné češtiny* a *Slovníku nespisovné češtiny*. Čerpala jsem také z *Mluvnice současné češtiny* a stati M. Krčmové *Jazyk v komunikaci*, která se vyjadřuje k problematice mluvených projevů.⁷⁷ Rozdělím jazykové prostředky do několika kategorií. Příklady budu uvádět u pořadů z archivu Radia 1 (www.radio1.cz), aby bylo možné je dohledat.

4.2.1 Fonetická rovina

V této části se pokusím shrnout ty nejvýraznější odchylky ve výslovnosti, které se ve vysílání Radia 1 objevují. Týkají se především výslovnosti samohlásek. Co se týče kvality vokálů, někteří z moderátorů mají tendence k velmi otevřené výslovnosti, což u pražské stanice nepřekvapí, ale nekoresponduje to s ortoepickými standardy spisovné češtiny.

- Nejčastěji objevujícím se nedostatkem projevu většiny moderátorů je zkracování délky dlouhých samohlásek:

Ondřej Vosmík, *Odvážné palce*, 28.4.2011: „*Musim říct, že tadyto je nákej příběh (...)*“

- Koncové samohlásky, zejména –e, jsou prodlužovány:

⁷⁵ KRAUS, Jiří. *Rétorika a řečová kultura*. Praha: Karolinum, 2010. s. 133.

⁷⁶ HUGO, Jan (ed.) et al. *Slovník nespisovné češtiny*. Praha: Maxdorf, 2006. s.10.

⁷⁷ KRČMOVÁ, Marie. Jazyk v komunikaci. In *Argumentace a umění komunikovat*. Brno: PedF MU, 1999. s. 221-230.

Petr Mikulášek, Pulnoční Dharma, 14.4.2011: „(...) standardně nám uteče tolik kubíků vody (...)“

- Výrazné je také zjednodušování výslovnosti:

Jana Zielinski, Disegno, 4.4.2011: „Dyž se přijdete podívat do galerie Křehký(...)“

Jakub Kadlec, Půlnoční Dharma, 14.4.2011: (...) hrozilo, že se tam bude stavět ňáká vnitřní městská dálnice (...)“

- Moderátoři vynechávají slabičné -l v zakončení přičestí minulého v mužském rodě:

Ondřej Vosmik, Odvážné palce, 28.4.2011: „(...) řek bych, že je tam jenom proto, aby moh mít výraznější roli potom (...)“

- Charakteristickým znakem projevu je výskyt ej místo -ý:

Rodriquez, PivPaf, 26.1.2011: „Já sem druhej den dycky tak trochu naměkko..“

- Proteze, tedy přisouvání hlásky na začátek slova před samohlásku, je jedním z nejvýraznějších rysů obecné češtiny, a to nejen u zájmen a předložek.⁷⁸ Ve vysílání Radia 1 patří protetické v- u slov začínajících na o- mezi nejčastější jazykové jevy.

František Fuka, Odvážné palce, 28.4.2011: „Von nejenže se nerozjel děj, von ani vopravdu nepředstavil ani tu postavu.“

4.2.2 Morfémová rovina

Nutno připustit, že většina moderátorů se na začátku pořadu, případně hudebního bloku, snaží o spisovný projev, ale s postupujícím časem se začnou objevovat nespisovné koncovky. V některých pořadech (například Odvážné palce, PivPaf) je zaslechneme mnohem častěji, a to již od začátku pořadu, protože moderátoři si na nespisovném projevu zakládají.

- Jde zejména o nespisovné koncovky podstatných a přídavných jmen:

Iveta Nebesářová, 7.5.2011: (...) cover verse Suchýho a Šlitra (...)

Rodriquez, PivPaf, 26.1.2011: „Tak sem se ztratil v ňákejch příbrněnskejch vsích.“

Ondřej Vosmík, Odvážné palce, 24.3.2011: „(...) v něktřejch určítejch momentech (...) dají se dohromady s těma lidovejma skřetama (...)“

- V ojedinělých případech se objevilo nejednotné skloňování, tedy užití spisovné i nespisovné koncovky, v rámci jedné věty. To se dá přičíst nepřipravenosti projevu a spontánnosti mluvčího.

⁷⁸ JANČAK, Pavel. Frekvence hlavních hláskoslovných znaků v mluvě pražské mládeže. *Naše řeč* 4 [online]. [cit. 2011-04-05].

Ondřej Vosmík, *Odvážné palce*, 28.4.2011: „*Ve chvíli, kdy se začnou rvát s těma ledovejmi obry tam v tom šeru, tak je to prostě chaos.*“

4.2.3 Syntaktická rovina

Syntax mluvené řeči obecně je značně odlišná od syntaxe psaného jazyka. Slovosled v češtině je poměrně flexibilní, protože ho zásadním způsobem určuje zejména princip sémantický. Proto není snadné určit chybný slovosled improvizovaného mluveného projevu. K syntaktické rovině se tedy vyjádřím pouze stručně, protože pozorované odchylky jsou způsobené charakterem spontánního a předem nepřipraveného mluveného projevu. Samozřejmě se zásadním způsobem odlišuje také větná stavba projevu těch moderátorů, kteří jsou ve studiu sami a vícečlenných moderátorských vstupů, ve kterých na sebe jednotliví moderátoři reagují a přerušují se.

- Jedním z nejčastěji se objevujících jevů jsou neúměrně dlouhé vsuvky, po nichž většinou následuje vyšínutí z větné vazby.
- Velmi typickým jevem je také bezspojkové řazení vět.

4.1.4 Lexikální rovina

Slovní zásoba moderátorů se vždy odvíjí od míry spisovnosti jejich projevu.

- Někteří z moderátorů tak používají hovorové i nespisovné výrazy, zejména formulace expresivní a různá frazeologická spojení rovněž nespisovného původu:

Ondřej Formánek, *PivPaf*, 26.1.2011: „(...) *ted' zase kecám (...)*“

Rodriguez, *Unzipped*, 7.5.2011: „*Je to teda masakr jako sviňa.*“

- Dalším obvyklým prostředkem nespisovného rázu jsou univerbizace, tedy spojení dvou výrazů v jeden.

Ondřej Surý, *Zátiší*, 24.4.2011: „*Jak ten klíč vypadá? Já když si klíč představím, tak tohle asi není nějaká fabka?*“

- Často je zmiňována hudební terminologie, která je ve většině případů přejatá z anglického jazyka. Jde především o názvy žánrů jako například dub, breakbeat, ambiente, downtempo apod. V pořadech jiného než hudebního typu narazíme na výrazy týkající se například literatury, designu nebo buddhismu.
- Nadbytečné užívání ukazovacích zájmen a částic je charakteristické pro jistou emotivnost projevu stejně jako parazitní slova a zvuky.

- Jednoznačně nejfrekventovanějším jevem je použití slov přejatých z anglického jazyka. Moderátoři je často také skloňují, případně používají nepřeložené anglické výrazy v rámci české věty. Předpokládají, že posluchači rozumějí.

Myclick, Fluffy Clouds, 7.5.2011: „Víte, že máme rádi nejenom ty rovné beaty.“

Rodriguez, Unzipped, 7.5.2011: „Nejsou to většinou úplně fresh věci, ale neuvěřitelně mě bavěj..“

FlyBoyEda, Fluffy Clouds, 7.5.2011: „Zachvíli zazní song „Right mood“ a já doufám, že i vy jste v té right mood.“

Rodriguez, Unzipped, 7.5.2011: „Spousta oldschoolovýho hiphopu a super mash-upů je tady taky! Makáme na tom jako zběsilí!“

4.1.5 Shrnutí

Jazykové prostředky moderátorů Radia 1 mají ve většině případů základ v mluvené variantě spisovného českého jazyka. Jsou zde však patrné přesahy do nespisovné češtiny, které způsobuje zejména obecně česká slovní zásoba a nespisovné koncovky. Někteří moderátoři mají velmi kultivovaný projev na začátku vysílání, ale postupně do jejich projevu pronikne i nespisovný jazyk. Jiní si na nespisovném projevu dokonce zakládají. Nepřipravený spontánní projev způsobuje velké odchylky ve větné stavbě, nadměrné užívání ukazovacích zájmen a parazitních slov a hezitačních zvuků. Ve slovní zásobě najdeme velké množství přejatých anglických slov a odborné terminologie. Moderace je však většinou příjemná a spontánnost projevu jí dodává na přirozenosti.

4.2 Srovnání pořadů Čelisti (ČRo 4 - Radio Wave) a Odvážné palce (Radio 1)

Pro vymezení charakteristických znaků vysílání Radia 1 jsem si ke srovnání vybrala dva tematicky podobné pořady. Pořad Odvážné palce budu porovnávat s Filmově-kritickým magazínem Čelisti, který vysílá ČRo 4 – Radio Wave. Kromě stejného žánrového a tematického zaměření těchto pořadů byla dalším důvodem pro tento výběr formátová podobnost obou stanic. Jak bylo zmíněno, dle Dreslera patří Radio 1 do kategorie Urban Contemporary (UC). Štěpán Kotrba ve své analýze tvrdí, že svým programovým formátem patří do kategorie UC také Radio Wave. Říká, že „Radio Wave má alternativní hudební a kulturně publicistický formát právě pro mladou a „nespokojenou“ městskou populaci.“⁷⁹

Pořad Odvážné palce vysílá Radio 1 už po mnoho let ve čtvrtek od 17.00 do 17.30. Vzhledem k tomu, že pořad Čelisti na Radiu Wave funguje teprve od února 2011, mnoho publicistů se shodlo, že důvod, proč byl pořad zařazen právě na čtvrtek od 18.00, je „přímý souboj s pražským alternativním Radiem 1.“⁸⁰

Analyzovat budu pořady odvysílané ve čtvrtek 24. března 2011, jejichž přepis najdete v příloze. Oba pořady rozeberu po stránce obsahové struktury, zaměřím se především na žánrové přesahy, které jsou v konkrétních pořadech patrné. Dalším bodem rozboru bude jazykové hledisko a v poslední podkapitole se budu věnovat interpretaci obou pořadů, tedy reakcím jejich posluchačů.

4.2.1 Struktura obsahu

Struktura pořadu Čelisti se odvíjí od tří vstupů, které mají moderátoři k dispozici. Odděluje je vždy hudební složka vysílání. První ze vstupů by se dal zařadit do zpravodajského žánru, moderátoři Aleš Stuchlý, Dan Řehák a Vítek Schmarc si předávají slovo a informují posluchače o novinkách ve filmovém průmyslu a showbusinessu. Jako hlavní moderátor pořadu figuruje Aleš Stuchlý, který udává tempo diskuse a uvádí jednotlivá témata a příspěvky. Není třeba, aby ostatní moderátoři nějakým způsobem omezoval v délce projevu, protože se vzájemně nepřerušují a velmi příjemně spolupracují. Ve druhém vstupu se moderátoři věnují detailněji jedné z premiér týdne, v tomto díle je to konkrétně filmový debut Václava Havla Odcházení.

⁷⁹ KOTRBA, Štěpán. Rada proti rádiu. *Britské listy* [online]. 3. března 2007 [cit. 2011-05-05].

⁸⁰ POTŮČEK, Jan. *Tři nové pořady na ČRo Radio Wave: Čelisti, Diagnóza F a Kruton* [online]. 4. února 2011 [cit. 2011-25-04].

Tato část by se dala žánrově klasifikovat jako publicistický analytický útvar⁸¹, konkrétně recenze či komentář. Ve třetím bloku Aleš Stuchlý uvede jako hlavní téma diskuze „divadlo na filmu“. Formou úvahy se k tomuto tématu postupně vyjadřují. Na závěr lákají posluchače k návštěvě stránek pořadu na serveru Facebook a krátce uvedou následující díl pořadu Čelisti. Celková struktura pořadu je dobře a přehledně vystavěná. Je velmi příjemné, že se moderátoři vzájemně nepřerušují a nemluví přes sebe. Hlavní moderátor Aleš Stuchlý také dodržuje dva ze tří elementů kontinuity dle Scannellové⁸²: identifikuje nahrávky, které vysílá, a označí pořad i moderátory. Neudává však údaj o čase, což ale takto časově vymezený pořad nevyžaduje, a tento element se týká spíše delších hudebních pásem. Zachovává také strukturování pořadu tzv. anončním systémem⁸³, tedy upozorňuje na to, co čeká posluchače v další části vysílání (písnička, téma diskuze, apod.).

Radio 1 nemá nijak předešlou strukturu pořadu, pouze je standardem, že tři (v tomto konkrétním díle pouze dva) filmoví kritici (Irena Hejdová a Ondřej Vosmík) ohodnotí premiéry týdne buď palcem nahoru, nebo palcem dolů. Jako hlavní moderátor zde figuruje Saša Michailidis, který ani ostatní moderátory nijak neusměřňuje. V polovině pořadu například navrhně, aby se věnovali filmu *Odcházení* z jiného úhlu, ale ani jeden z diskutujících se tímto neřídí. Oslovují se pouze mezi sebou, už v úvodním pozdravení nemluví k posluchačům. Saša Michailidis nepoužije žádný z elementů kontinuity⁸⁴. Moderátoři se vzájemně přerušují a mluví přes sebe. Velmi neprofesionálně působí situace, kdy mají kritici hodnotit premiéru, kterou nikdo z nich neviděl. Irena Hejdová ani Ondřej Vosmík si poté u další premiéry nepamatují jméno režiséra. Nejvíce času je podobně jako v Čelistech věnováno recenzi filmu *Odcházení*. Na závěr je také anoncován příští díl, vyjmenovány jsou všechny premiéry příštího týdne. Během celého pořadu hraje v pozadí zvukový podkres. V tomto případě by však hudba měla se slovem, které je nad ní a je v prvním plánu vnímání, korespondovat. Tzn. její tempo a nálada musí verbální zvukovou stopu dokreslovat. „Neměla by rušit srozumitelnost a významový účín mluveného slova.“⁸⁵ Zde to však nefunguje a hudba spíše přidává na chaotičnosti. Žánrové přesahy nejsou nijak výrazněji patrné, publicistický analytický charakter pořadu zůstává po celou dobu.

⁸¹ MARŠÍK, Josef. *Výběrový slovníček termínů slovesné rozhlasové tvorby*. Praha: SRT, 1999. s. 32

⁸² SCANNELL, Paddy. *Radio, television and modern life*. Oxford: Blackwell, 1996. s. 134

⁸³ VLČEK, Josef. „Co se stalo se zvukem?“ In: *Svět rozhlasu* Praha: Český rozhlas, 2005. s. 44 – 45.

⁸⁴ SCANNELL, Paddy. *Radio, television and modern life*. Oxford: Blackwell, 1996. s. 134

4.2.2 Jazykové prostředky

Užití jazykových prostředků se liší na obou stanicích velmi markantním způsobem. Radio 1 je často popisováno typicky civilním projevem moderátorů⁸⁶, a jak ukázala mnou provedená jazyková analýza, moderátoři často používají obecnou češtinu a nespisovné výrazy. Radio Wave se však musí řídit Kodexem Českého rozhlasu. Hlava III., která se zabývá profesními a etickými otázkami, říká, že: „Hlasatelé, moderátoři a redaktoři zpravodajských a publicistických pořadů jsou povinni vyjadřovat se v pořadech zásadně spisovným jazykem, ledaže by citovali či interpretovali výrok či chování jiné osoby nebo by použití nespisovného výrazu odpovídalo situaci.“⁸⁷ Tímto se řídí i moderátoři pořadu Čelisti. Nicméně často se vyskytují nedokonalé větné vazby, věty jsou přerušovány vsuvkami a někdy není načatá vazba vůbec dokončena. Několikrát také použijí nespisovné koncovky sloves v přítomném čase a celkem běžné je také zjednodušování výslovnosti (*ňák, ňákým*). Přesto je jejich projev kultivovaný a srozumitelný.

Moderátoři Radia 1 v pořadu *Odvážné palce* používají obecnou češtinu, čímž na jedné straně dodávají pořadu na neformálnosti a rozhovor je tak spontánní, na druhé straně se tak dopouští velmi zásadních prohřešků proti spisovnému projevu. Nejnapadnější jsou nespisovné záměny samohlásek: -i za spisovné -u (*nepamatuju*), -é- za -ý- (*takovýho*), -í za -ou (*kritizujou*). Objevuje se také protetické *v-* před *o-* na začátku slov (*vopravu, voni*). Zejména Ondřej Vosmík vynechává slabičné -l v zakončení přičestí minulého (*řek, moh*) a zjednodušuje souhláskové skupiny (*dyž; dyby*). V morfémové rovině souvisí s nespisovným projevem odchylky od spisovného jazyka zejména u skloňování a stupňování přídavných jmen a příslovcí. Irena Hejdová se například vyjádří ve smyslu, že „(...) *na plátně to působí ještě jako otravnějč, tak jako zbytečnějč (...)*.“ Lexikální rovina projevu samozřejmě souvisí s diskutovaným tématem, které se točí kolem filmu a hudby. Saša Michailidis použije například termín „*beef*“⁸⁸. Zazněly také velmi hovorové až nespisovné výrazy, zejména z úst Ireny Hejdové: „*Byla jsem zpruzená (...)*“, „*(...) aby mu do toho Havel nekecal (...)*“. Ženská jména jsou používána v přechýlené podobě (*Elisabeth Taylorová*).

V syntaktické rovině jsou věty často přerušovány vsuvkami, po nichž následuje vyšínutí z větné vazby, což ale koresponduje se způsobem moderování pořadu. Velmi

⁸⁵ BLÁHA, Ivo. *Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla*, Praha: AMU, 2006. s. 81.

⁸⁶ Historie. Radio 1 [online]. [cit.2011-05-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.radio1.cz/historie/>>.

⁸⁷ Kodex ČRo.

často se vyskytují parazitní zvuky a slova, kterými si moderátoři pomáhají. Ondřej Vosmík jako slovní vycpávku používá „jo“, Irena Hejdová „jako“. Běžné je také nadbytečné užívání ukazovacích zájmen. Jako příklad poslouží věta Ireny Hejdové: „*ty chlapečci i ty holčičky nemaj zlobit ty maminky, jinak se může stát takováhle hrozná věc, že ty maminky budou unesený těma Mart'anama.*“ Domnívám se však, že moderátoři užívají obecnou češtinu a nespisovné výrazy záměrně. Koresponduje to se způsobem, kterým Radio 1 oslovuje své posluchače. Moderátoři tímto „civilním“ projevem vytváří velmi živé a spontánní vysílání.

4.2.3 Interpretace pořadů

V této části se budu věnovat reakcím posluchačů jednotlivých pořadů a také pomyslnému rozsahu „fanouškovské základny“. Radio Wave začalo vysílat pořad Čelisti nedávno, a proto si posluchače teprve získává. Velkou nevýhodou je, že Radio Wave je možné naladit pouze digitálně nebo přes internet. Patrně i z těchto dvou důvodů například stránka Filmově-kritický magazín Čelisti má na serveru Facebook pouze 132 fanoušků⁹⁰, zatímco Odvážné Palce se „líbí“ 929 uživatelům Facebooku⁹¹.

Pořad Odvážné palce byl dle ohlasů posluchačů nejvíce populární v době, kdy v něm měl hlavní slovo moderátorský přístup autorů pořadu Františka Fuky a Tomáše Baldýnského. Na serveru www.muvi.cz jsou k dispozici videozáznamy Odvážných palců nahrané ve studiu Radia 1, první video se datuje k 19. listopadu 2009, kde už je porota v nové sestavě. Většinou se u každého dílu strhne velmi bouřlivá diskuze uživatelů ohledně toho, kterého moderátora vyřadit, či nevyřadit. Často vytýkají přílišnou „intelektuálnost“ Sašovi Michailidisovi, chválí ženský pohled na věc Ireny Hejdové nebo se dožadují návratu moderátorské dvojice Fuka-Baldýnský. Odvážné palce z 24. března 2011 označují posluchači jako průměrný, někteří jako nudný díl pořadu. Důvod přisuzují zejména nepřítomnosti třetího „palce“, tedy Františka Fuky, který neviděl žádnou z premiér, a proto se nedostavil. Průměrná sledovanost jednotlivých dílů je 7 200 zhlédnutí.⁹²

⁸⁸ Dle Urban Dictionary (www.urbandictionary.com) je to hiphopová skladba, která si dává za cíl někoho urážet.

⁹⁰ Filmově-kritický magazín Čelisti. Facebook [online]. [cit. 2011-24-04].

⁹¹ Odvážné palce. Facebook [online]. 2011 [cit. 2011-24-04].

⁹² Obřad autopohádek má dilema. Muvi.cz [online]. 17. března 2011 [cit. 2011-24-04].

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo identifikovat a popsat specifika vysílání, která tvoří „identitu“ Radia 1. Shrnula jsem historii stanice, popsala formátové zařazení i výsledky průzkumů poslechovosti za posledních pět let. Stanice nevysílá hudbu na základě playlistu, ale náplň vysílání určují sami moderátoři, a proto právě jejich způsob moderace byl klíčovým prvkem této práce. Jazyková analýza odhalila, že moderátoři Radia 1 mají tendence používat obecnou češtinu v kombinaci s nespisovnými slangovými výrazy, které většinou souvisí s žánrem pořadu. Nejčastěji je to hudební terminologie a slova přejatá z anglického jazyka. Nespisovný projev však ve většině případů není rušivý, naopak navozuje jedinečnou atmosféru.

V analýze pořadů *Odvážné Palce – Radio 1* a *Čelisti – ČRo 4 – Radio Wave* jsem se zaměřila na obsahové struktury pořadů, jazykový projev moderátorů a interpretace obou pořadů, tedy reakce posluchačů. Přestože jsou si obě stanice formátově velmi podobné a oba pořady mají stejné žánrové i tematické zaměření, ve všech třech zkoumaných rovinách jsem objevila výrazné rozdíly. Pořad *Odvážné palce* nemá žádnou pevně danou strukturu, jedná se spíše improvizovanou diskuzi moderátorů, kterou hlavní moderátor Saša Michailidis příliš neusměrňuje. Moderátoři *Čelistí* naopak pořad rozdělují do tří tematických vstupů a obsah často přesahuje z publicistického do zpravodajského žánru. Mluvený projev moderátorů Radia Wave se liší především tím, že se řídí Kodexem Českého rozhlasu. Více posluchačské pozornosti se samozřejmě dostává Radiu 1, a to především díky době, po kterou v české mediální krajině funguje. Radio Wave je také značně znevýhodněné tím, že vysílá pouze v digitálním systému a na internetu. Porovnání pořadů je tedy v rozporu s tvrzením Potůčka, že Radio Wave zahájilo zařazením pořadu *Čelisti* „přímý souboj s pražským alternativním Radiem 1.“⁹³ Pořady spojuje pouze hlavní téma, tedy film, a přibližně stejný vysílací čas.

Radio 1 pravděpodobně vždy zůstane jen regionální stanicí s přesně nevymezenou cílovou posluchačskou skupinou. Pirátská minulost, civilní moderace, pořady, které nemají v rozhlasovém vysílání obdoby, hudební dramaturgie, která se neřídí hitparádovými pravidly a hudební nadšenci jako moderátoři, z nichž někteří stále

⁹³ POTŮČEK, Jan. *Tři nové pořady na ČRo Radio Wave: Čelisti, Diagnóza F a Kruton* [online]. 4. února 2011 [cit. 2011-25-04]. Dostupný z <<http://www.digizone.cz/aktuality/tri-nove-porady-na-cro-radio-wave-ceslisti/>>.

vysílají bez nároku na honorář – to vše vydrželo už dvacet let. Pestrosti české mediální sféry rozhodně neuškodí, když bude Radio 1 tímto způsobem vysílat i nadále.

Summary

The aim of this bachelor thesis was to identify and describe distinctive features of broadcast, which create “the identity” of Radio. I summarised the history of Radio 1, described its programming format and presented radio broadcast research findings from the last five years. The broadcasting scheme of Radio 1 is not based on a previously scheduled playlist, but the presenters define the choice of music themselves. Therefore I focused on their manners of moderating in the analytical part of the thesis. The first chapter of the analysis pointed out that some of the presenters have tendencies to use Common Czech rather than Standard Czech and often use slang and informal expressions. The presenters use advanced music terminology and derived words from the English language. However, the informal language devices induces a very casual and unique atmosphere and do not distract listener’s attention in most cases.

The second chapter of my analysis compared two programmes (Odvážné Palce – Radio 1 and Čelisti – ČRo 4 – Radio Wave) from three different perspectives: structure of content, language devices of the presenters and interpretations of the programme. Despite similar programming format, both radio stations differ in their approach. The programme *Odvážně Palce* (Radio 1) lacks any structure, the presenters speak very informal Czech and the whole concept could be characterised as an improvised discussion. The presenters of *Čelisti* (ČRo 4 – Radio Wave) have to keep the Code of Czech Radio, which instructs them to use only formal varieties of the Czech language. The structure is very strict – three entries divided by a short music zone. Listeners seem to be more interested in Radio 1 programme according to fact it has been broadcasted for many years. ČRo – Radio Wave is partly disadvantaged as it can only be tuned in online, digitally and via cable television. The conclusion of the thesis presented the summary of distinctive features, which contribute to create “the identity” of Radio 1.

Použitá literatura

Monografie:

- BLÁHA, Ivo. *Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla*. Praha: AMU, 2006.
- CVRČEK, Václav a kol. *Mluvnice současné češtiny*. Praha: Karolinum, 2010.
- FLEMING, Carole. *The Radio Handbook*. London: Routledge, 2002.
- HENDY, David. *Radio in the Global Age*. Cambridge: Polity Press, 2000.
- HUGO, Jan (ed.) et al. *Slovník nespisovné češtiny*. Praha: Maxdorf, 2006.
- KÖPPLOVÁ, Barbora a kol. *Dějiny českých médií v datech: rozhlas, televize, mediální právo*. Praha: Karolinum, 2003.
- KRAUS, Jiří. *Rétorika a řečová kultura*. Praha: Karolinum, 2010.
- MARŠÍK, Josef. *Výběrový slovníček termínů slovesné rozhlasové tvorby*. Praha: SRT, 1999.
- MCFARLAND, David T. *Future radio programming strategies*. London: Lawrence Erlbaum Associates, 1997.
- MUSIL, Josef. *Elektronická media v informační společnosti*. Praha: Votobia, 2003.
- OSVALDOVÁ, B. – HALADA, J. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. Praha: Libri, 1999.
- SCANNELL, Paddy. *Radio, television and modern life*. Oxford: Blackwell, 1996.
- SHINGLER, M. - WIERINGA, C. *On Air: Methods And Meanings of Radio*. London: Arnold, 1998.
- FILIPEC, Josef a kol. *Slovník spisovné češtiny*. Praha: Academia, 2005.
- STERLING, Christopher. *Encyclopedia of Radio*. London: Taylor and Francis, 2003.
- ŠMÍD, Milan. *Stručný slovník elektronických médií*. Praha: Karolinum, 1995.
- WELLS, A. – HAKANEN, E. A. *Mass media and society*. London: Ablex, 1997.

Sborníky:

BOČÁK, Michal. Formát v mediálních študiích: terminologické úvahy. In: *Média a text. II*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2008.

BOČÁK, M. – RUSŇÁK, J.: Na ceste za posluchačom a divákom. Poznámky o trendech v programování v elektronických médiích. In: *Média dnes. Reflexe medialitym médií a mediálních obrazů*. Olomouc, 2008.

KRČMOVÁ, Marie. Jazyk v komunikaci. In *Argumentace a umění komunikovat*. Brno: PedF MU, 1999.

MARŠÍK, Josef. Průkopníci rozhlasového vysílání 1923 - 1925. In JEŠUTOVÁ, Eva (ed.). *Od mikrofonu k posluchačům. Z osmi desetiletí českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2003.

ŠMÍD, Milan. Diskuze o vysílání veřejné služby v evropském kontextu. In: *Rozvoj české společnosti v Evropské Unii III (Média, Teritoriální studia)*. Praha: Matfyzpres, 2004.

TŮMA, Jan. Profese redaktora ve veřejnoprávním rozhlasu v kontextu strukturálních a technologických proměn. Základní vymezení a historické proměny žánrů. In *Zvůle médií*. Praha, 2006.

Periodická literatura (články):

KINKOR, Ondřej. Začalo se vysílat díky Marušce. *MF DNES*. 12. 3. 2011.

KLÁROVÁ, Barbora: Stalin. Ultra. Radio 1. Vysíláme. *Kulturní pecka*. Duben 2011.

MARŠÍK, Josef. Kapitoly z historie rozhlasového vysílání 1. In: *Týdeník Rozhlas*. 2003, roč.13, č.1.

MORAVEC, Václav. Deset let duálního systému rozhlasového vysílání (1989-1999). In: *Svět rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2000.

VLČEK, Josef. „Co se stalo se zvukem?“ In: *Svět rozhlasu* Praha: Český rozhlas, 2005.

Internetové zdroje:

AUST, Ondřej. Radio 1 slaví 20 let. Zreprizuje Cizince, Odvážné palce i rozhovor Mathé-Železný z roku 1994. *Mediář* [online]. 15. února 2011 [cit. 2011-06-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.mediary.cz/radio-1-slavi-20-let-zreprizuje-cizince-odvazne-palce-i-rozhovor-mathe-zelezny-z-roku-1994/>>.

AUST, Ondřej. Radio 1 znovu uvádí Skoumalovu a Štindlovu hru Cizinec přichází do města. *Mediář* [online]. 10. března 2011 [cit. 2011-15-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.mediary.cz/radio-1-znovu-uvadi-skoumalovu-a-stindlovu-hru-cizinec-prichazi-do-mesta/>>.

BRYCHTA, Jan. *Michel Fleischmann: Přišli jsme hned po Stalinovi aneb o dvaceti letech v éteru*. Strategie [online]. 18. ledna 2010 [cit. 2011-30-04]. Dostupný z WWW: <<http://strategie.e15.cz/rozhovor/michel-fleischmann-prisli-jsme-hned-po-stalinovi-aneb-o-dvaceti-letech-v-eteru>>.

DRESLER, Radek. *RadioTV: Malý lexikon formátů* [online]. 24. března 2002 [cit. 2011-10-04]. Dostupný z WWW: <http://www.radiotv.cz/p_radio/r_program/maly-lexikon-rozhlasovych-formatu/>.

JANČAK, Pavel. Frekvence hlavních hláskoslovných znaků v mluvě pražské mládeže. *Naše řeč 4* [online]. [cit. 2011-04-05]. Dostupný z WWW: <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5786>>.

Kodex ČRo.

Dostupný z WWW: <http://www.rozhlas.cz/informace/legislativa/_zprava/kodex-ceskeho-rozhlasu--794563>.

KOTRBA, Štěpán. Rada proti rádiu. *Britské listy* [online]. 3. března 2007 [cit. 2011-05-05]. Dostupný z WWW: <<http://blisty.cz/art/33127.html>>.

Obřad autopohádek má dilema. Muvi.cz [online]. 17. března 2011 [cit. 2011-24-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.muvi.cz/klip/63-velmi-pocetne-palce-i-s-japonskou-navstevou-59-obrad-autopohadek-ma-dilema>>.

POLÁČEK, Tomáš. *Radio 1 slaví 10 let*. MF DNES [online]. 8. června 2001 [cit. 2011-26-04]. Dostupný z WWW: <http://kultura.idnes.cz/radio-1-slavi-deset-let-06g/hudba.aspx?c=A010608_095133_hudba_kne>

POTŮČEK, Jan. Tři nové pořady na ČRo Radio Wave: Čelisti, Diagnóza F a Kruton. *Digizone.cz* [online]. 4. února 2011 [cit. 2011-25-04]. Dostupný z <<http://www.digizone.cz/aktuality/tri-nove-porady-na-cro-radio-wave-ceslisti/>>.

POTŮČEK, Jan. Pražské Radio 1 změní ředitele. *Digizone* [online]. 13. března 2011 [cit. 2011-24-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.digizone.cz/aktuality/prazske-radio-1-zmeni-reditele-od-dubna/>>.

SKMO a měnové výzkumy [online]. 2009/10 [cit. 2011-17-04]. Dostupný na WWW: <<http://www.apsv.cz/radioprojekt/>>.

ŠAFRÁNEK, Šimon. *A ta koza, ta poslouchá jenom Radio 1*. Instinkt [online]. 8. dubna 2010 [cit. 2011-26-04]. Dostupný z WWW: <http://instinkt.tyden.cz/rubriky/ostatni/osud/a-ta-koza-ta-posloucha-jenom-radio-1_25092.html>.

ŠINKOVSKÝ, Martin. Co Připravují rockové a alternativní stanice? *RadioTV* [online]. 9. září 2009 [2011-10-04]. Dostupný z WWW: <http://www.radiotv.cz/p_radio/r_obecne/co-pripravuji-rockove-a-alternativni-stanice-radio-1-gamaradio-radio-beat-rockmax/>.

ŠMÍD, Milan. Deset let pražského Radia 1. Louč č. 39 [online]. 11. června 2001 [cit. 2011-26-04].

Dostupný z WWW: <<http://www.louc.cz/pril01/p39R1.html>>

VLČEK, Josef. Formát vysílání rozhlasových stanic a jeho proměny v ČR. In: *Zpráva o stavu vysílání a činnosti rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání 1999* [online]. 2000 [cit. 2011-07-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.rrtv.cz/cz/static/o-rade/vyrocní-zpravy/index.htm>>.

VLČEK, Josef. Formáty rozhlasových stanic. In: *Zpráva o stavu vysílání a činnosti rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání 1998* [online]. 1999 [cit. 2011-10-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.rrtv.cz/cz/static/o-rade/vyrocní-zpravy/index.htm>>.

Kvalifikační práce:

VESELKA, Jan. *Rozbor předpokladů nezbytných pro zahájení vysílání a provoz soukromé rozhlasové stanice (typu Radio 1)*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, 2009. s. Vedoucí bakalářské práce PhDr Josef Maršík, CSc.

Ostatní prameny:

E-mailová korespondence s Lenkou Wienerovou

E-mailová korespondence se Sašou Michailidisem

<http://www.facebook.com>

<http://www.radio1.cz>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Vysílací schéma Radia 1 (text)

Příloha č. 2: Přepis jinglu „Koza“ + vizuál (text + obrázek)

Příloha č. 3: Přepis pořadu Čelisti – 25.3.2011 – ČRo 4- Radio Wave (text)

Příloha č. 4: Přepis pořadu Odvážné palce – 25.3.2011 – Radio 1 (text)

**Příloha č. 5: DRESLER, Radek. *Radio TV: Malý lexikon rozhlasových formátů.*
(text)**

Přílohy

Příloha č. 1: Vysílací schéma Radia 1 (text)

Kulturní servis:

pondělí - pátek

08:10 telefonická pozvánka

10:30 galerie, divadla, ostatní

11:40 koncerty, tančírny, festivaly

14:00 galerie, divadla, ostatní

16:20 koncerty, tančírny, festivaly

sobota - neděle

11:00, 16:40

Pondělí

00,30-01,30	SEANCE (Josef Sedloň)
01,30-06,00	Sovy nejsou tím, čím se zdají být
06,00-09,00	Libor Lisý/Petr Metelka
09,00-12,00	Dan Walterstein
12,00-15,00	Linda Hammelová / Kryštof Koenigsmark
15,00-17,00	Gregory Finn
17,00-17,10	DISEGNO (premiéra) (Jana Zielinski & Jirka Macek)
17,00-19,00	Gregory Finn
19,00-20,00	CD NONSTOP
20,00-21,00	TRŽNICE (Strýček Míša)
21,00-22,00	HUDBA ZA DOBROU PRÁCI (Strýček Míša)
22,00-23,00	ČTENÍ SE STRÝČKEM MÍŠOU (Strýček Míša)
23,00-24,00	BLUE TRAIN (David Brada)

Úterý

00,00-06,00	MEANINGLESS LEANING MESS (1 x za 14 dní)
00,00-06,00	Dancer (1 x za 14 dní)
06,00-09,00	Homeboy / Petr Metelka
09,00-12,00	Petra Ludvíková
12,00-15,00	Béla En / Klára Vlková

15,00-19,00	Josef Sedloň
17,00-17,10	KNIŽNÍ SERVIS
19,00-20,00	CD NONSTOP
20,00-22,00	VELKÁ SEDMA (Tonda Kocábek / Dan Šabík / Jakub Čejka)
22,00-24,00	RADIO 1 ON STAGE (1 x za 14 dní)
22,00-23,00	HARD MUSIC (Petr Korál a Bohouš Němec) (1 x za 14 dní)
23,00-24,00	ELECTRONIC TUESDAY (Jan Kruml) (1 x za 14 dní)

Středa

00,00-06,00	Sovy nejsou tím, čím se zdají být
06,00-09,00	David Štěrbáček
09,10-12,00	Zdeněk Hnyk
12,00-14,50	BLN
14,50-15,00	DISEGNO (repríza) (Jana Zielinski a Jirka Macek)
15,00-17,00	Klára Nemravová
17,00-17,15	PIV PAF (Ondřej Formánek a Rodriguez)
17,15-19,00	Klára Nemravová
19,00-20,00	CD NONSTOP
20,00-21,00	SOUND BOMB (Enemy a Double J)
21,00-22,00	ZÁTIŠÍ (Jeroným Janíček / Josef Chuchma/ Jana Ježková)
22,00-23,00	ESTEREO (Mik)
23,00-24,00	JAZZ A FUSION HODINKA (Daniel Vojtíšek)

Čtvrtek

00,00-01,00	PŮLNOČNÍ DHARMA (Petr Mikulášek) (1 x za 14 dní)
01,00-06,00	FLUFFY CLOUDS (liché týdny)
00,00-06,00	FLUFFY CLOUDS (sudé týdny)
06,00-09,00	Gregory Finn
09,00-12,00	Jana Ježková
12,00-15,00	Martin Krojídlo
15,00-19,00	Standa Zima
17,00-18,00	FILM O PÁTÉ (Saša Michailidis) + podpořad ODVÁŽNÉ PALCE (František Fuka a hosté)
19,00-20,00	CD NONSTOP

20,00-22,00	HITPARÁDA RADIA 1 (Jerry Žák)
22,00-23,00	INCLUBÁTOR (Karel Kropáček, Jana Ježková, Tonda Kocábek, Bohouš Němec/Petr Korál)
23,00-24,00	BASS TRAP (Abu) (1 x za 14 dní)
23,00-24,00	ACIDELIKA (Jarda Dušek) (1 x za 14 dní)

Pátek

00,30-02,00	13 SYROVÝCH (Petr Vrba - 2 x měsíčně)
00,30-02,00	IN THE BED (1 x za 14 dní)
02,00-06,00	Sovy nejsou tím, čím se zdají být
06,00-09,00	Martin Krojidllo
09,00-12,00	Dan Walterstein
12,00-15,00	BLN
15,00-19,00	Jirka Štefl
19,00-20,00	CD NONSTOP
20,00-23,00	HIGH FIDELITY (Tim Otis)
23,00-24,00	REGGAE KLUB (DJ Kaya)

Sobota

00,00-06,00	CHAMPION SOUNDS (Petr Metelka) (1 x za 14 dní)
00,00-06,00	Jakub Čejka (1 x za 14 dní)
06,00-09,00	Jarda Dušek / Douglas Arellanes
09,00-11,00	VELKÁ SEDMA (repríza)
11,00-13,00	STARÉ POLEDNE (Tomáš Vydra)
13,00-17,00	Ondřej Štindl / Iveta Nebesářová
17,00-20,00	Ráchel
20,00-22,00	UNZIPPED (Jana Kománková a Rodriguez)
22,00-24,00	VIBRÁTOR (Tvyks a Tomáš Novotný)
22,00-24,00	BASTARD POP (Jana Kománková a Ondřej Formánek) (<i>vždy první sobotu v měsíci</i>)

Neděle

00,00-06,00	Štěpán Bolf a Jakub Hošek/ Věroslav Musil (1 x za 14 dní)
00,00-06,00	Sovy nejsou tím, čím se zdají být (1 x za 14 dní)

06,00-09,00	Tonda Kocábek / Filip Týc
09,00-11,00	HITPARÁDA RADIA 1 (repríza)
11,00-14,00	Tomáš Nawar / Erich Seidl
14,00-15,00	VŠECHNY HUDBY SVĚTA (Filip Týc a Gadjo.cz)
15,00-18,00	Standa Zima
18,00-19,00	AIR SOFA (Standa Zima)/NA SEVER (Jirka Šteffl)
19,00-20,00	SHADOWBOX (Nitrous, 2k) / BREAKBEAT CONFERENCE (Josef Sedloň a Kaplick) (střídají se po 14 dnech)
20,00-23,00	NOVINKY NA ALTERNATIVNÍ SCÉNĚ (Josef Sedloň)
23,00-00,30	INTRO (Josef Sedloň)

Příloha č.2: Přepis jinglu „Koza“ + vizuál (text + obrázek)

Žena: Tak můžu říct... ta koza mě ... počkejte ... Ta koza už mě neposlouchá! Nebo jak?

Režisér: No jako že si stěžujete: Ta koza už mě ani neposlouchá, ta furt poslouchá jenom Radio 1!

Žena: Jo.

Režisér: Jako takhle, něco takovýho.

Žena: Tak ta naše koza, ta už mě vůbec neposlouchá! Vona by jenom poslouchala rádio a televizi... na televizi se dívá... A už za nic nestojí.

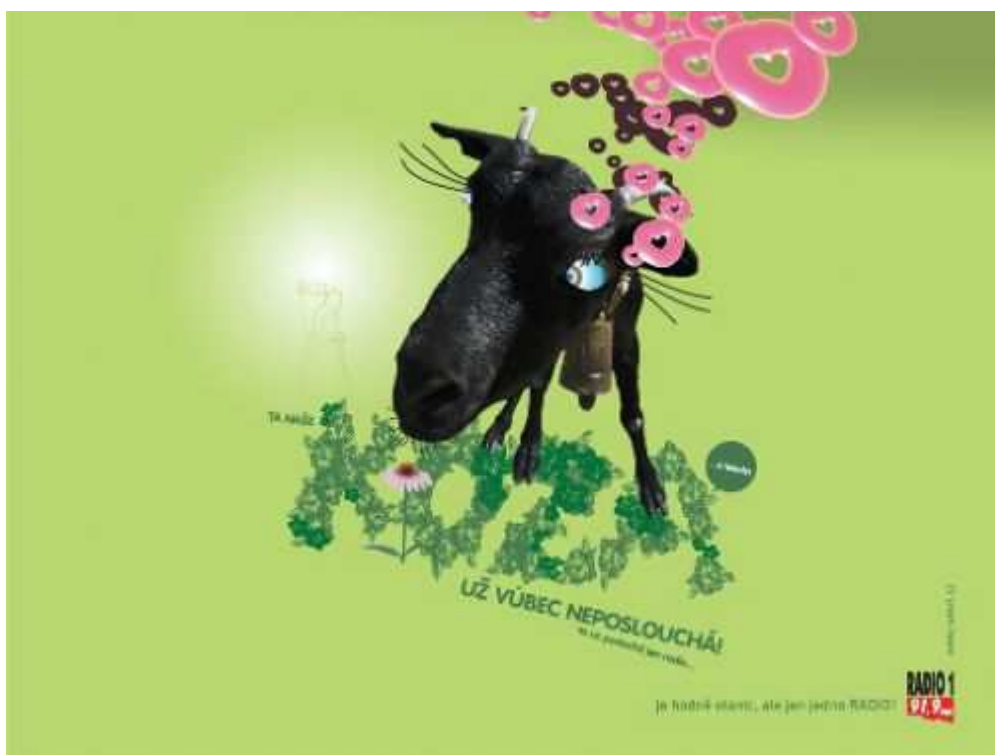
Režisér: Ne, eště dybyste to mohla říct, takhle to bylo skvělý, ale důležitý je, abyste řekla, že ta koza poslouchá jenom Radio 1. To se tak jmenuje totiž, to Radio 1. Totiž a tak to bude..

Žena: Jo a jo! Radio 1 nebo televize 1?

Režisér: Radio 1 jenom.

Žena: Aha, no. Tak jak, počkejte... Ta koza už mě neposlouchá, a ta poslouchá jenom Radio 1! Tak a co ještě.

Režisér: Tak a to je všechno!

Zdroj: www.radio1.cz

Příloha č. 3: Přepis pořadu Čelisti – 25.3.2011 – ČRo 4- Radio Wave (text)

Stuchlý: Opět značně biblický začátek dnešních Čelistí. Pěkný podvečer na Radiu Wave, čelistní trojka Vás zdraví: Aleš Stuchlý, Dan Řehák a Vítek Schmarc.

Řehák: Ahoj.

Schmarc: Ať Vás síla provází.

Stuchlý: Tohle byli Panasonic a samozřejmě suicidální Alan Vega, skladba Resurrection River. A my tu pro Vás máme na úvod pár vzkřísujících novinek, že, Vítku...

Schmarc: Ano, já nevím, jestli tím někoho vzkřísím, obávám se, že ne, protože moje první novinka se tak trošku nepřímou týká jedné tragické události, o které jistě všichni dobře víte. Na věky nás opustila božská Elisabeth Taylorová. Každopádně její dědictví tady bude přežívat a to i proto, že se chystá další verze Cleopatry, což už jste možná slyšeli. Možná jste slyšeli, že se kolem tohoto filmu točil jeden čas James Cameron, než se rozhodl opět odejít do světa svých modrých mužíčků. Ale teď se začíná hovořit, že tenhle ten projekt, který vzniká na základě bibli..biografie Cleopatry, že by mohl být zrežirován Davidem Fincherem. Je to zatím neověřená zpráva, každopádně k Angelině Jolie v hlavní roli tak přibývá další zajímavé jméno a my můžeme jen spekulovat, jestli si David najde nebo nenajde čas se tomu věnovat.

Stuchlý: Trošku se ti tam do té biografie ta bible vpravila, že? Už jsi měl skoro chuť to říct zase, vid'?

Schmarc: Já sem z toho skoro udělal bibliografii. To je prostě... Ten starý zákon, nový zákon se tady nade mnou vznáší.

Stuchlý: Máš, Dane, ty něco duchovního?

Řehák: Tak zpola, ale z trochu jiné kultury. Ale týká se to taky dalších verzí již dávno natočených a dobře natočených filmů. Jde o adaptaci komiksové nebo spíše manga předlohy Akira, která už v roce 1982 na plátnech běžela v animované verzi, možná velice kultovní velmi úspěšné a velmi nádherné. Leonardo di Caprio si dlouho zahrával s tou myšlenkou, že ji vdechne filmovou hranou trikovou epiku. Teď k tomu konečně došlo. Nemám tady informace o tom, kdo bude režisér, nicméně mám informace o tom, kdo bude v hlavních rolích kamarádů motorkářů Tetsua a Kanedy. Je to celý list adeptů. Abych vám to jen tak průběžně řekl, tak je to Robert Pattinson, Andrew Garfield, James McAvoy a v roli Kanedy by to mohl být Garrett Hedlund, Michael Fassbender, Chris Pine, Justin Timberlake nebo Joaquin Phoenix.

Schmarc: Přátelé, on tu má asi čtyři papíry, takže se připravte na velmi dlouhý výčet.

Řehák: Tak, je to velmi dlouhý list jmen a já bych vás rád poprosil o to, abyste hlasovali. Abyste dali svůj hlas najevo, kdo chcete, aby hrál Tetsua a Kanedu. Já bych si tam představoval s dovolením Aleše a Vítka, ale

Stuchlý: Já když sem slyšel slovo Tetsuo...Moc dobře všichni víme o tom, že Tedsuo je přezdívka našeho drahého kolegy, Kamila Fily, o kterém dneska asi taky trošku bude řeč. Takže úplně jednoznačně. Já mám teda novinku z trošku jiného soudku, vůbec ne křesťanského, spíš anti... Všichni dobře znáte toho Williama Friedkena, toho proslulého režiséra Vymítače ďábla, jeden z nejslavnějších hororů vůbec v dějinách kinematografie. Ten, myslím, opět udělá čest svoji pověsti. V tom jeho novém snímku, který se jmenuje Killer Joe učiní drogový dealer ze své sestry sexuální nádenicí, aby mohl financovat vražedný plán, který teda v optimálním případě by měl skončit smrtí jejich matky.

Řehák: To je krásný námět.

Schmarc: Aleši, ty jsi prostě světskej, to je marný. Ty jsi kolotočář filmový.

Stuchlý: Sem takový filmový Kočka. Dodám ještě, že v obsazení tohoto přívětivého titulu budou figurovat Matthew McConaughey, Emile Hirsch, Thomas Haden Church a Temple. Dáme si ještě druhé kolo?

Schmarc: Ano, dáme si druhé kolo a já ho začnu pořádnou vlnou nihilismu. Minule jsme se bavili o tom, co se všechno točit nebude, takže já budu pokračovat. Tentokrát sem se zaměřil na studio Paramount. Už minule sem říkal, že se nebude točit adaptace klasiky hororové At the Mountains of Madness. A nebude se točit ani další klasická kniha, kterou je samozřejmě Duna Franka Herberta. Po dlouhých průtazích, po tom se vystřídali na postu režiséra Peter Berg, či Pierre Morel, nebo se o nich alespoň tak hovořilo, tak tenhle ten projekt byl zřejmě definitivně zastaven, kvůli vysokému rozpočtu. Takže Duna nebude. A stejně tak možná nebude ani World War Z, což je celkem očekávaný film. Je to jakási orální historie války se zombíky, poměrně neuvěřitelná adaptace knihy Maxe Brooks. Kolem tohohle toho se motá Brad Pitt společně s Markem Fostrem a kvůli rozpočtu hrozí, že to zase nebude. Takže další dva zajímavé filmy, které si píšeme na černou listinu se slzami v očích.

Řehák: Když jsme u té intelektuální pornografie, tak já mám snad poprvé dobrou zprávu, ve svém životě. A to je o něčem, co se točit bude. Dobrá zpráva pro všechny nerdy, čtenáře pohádek, i těch pro dospělé a je to samozřejmě Hobit. Jeho natáčení se započalo na Novém Zélandu, nažhavilo se spousta počítačů, pustily se nejmodernější

3D stereoskopické kamery. A do režijní stoličky si po všech průtazích nakonec přece jen sednul Peter Jackson. Takže všem Vám, kteří jste zbožňovali trilogii oscarovou Pána prstenů, může teď spadnout kouzelný kámen ze srdce.

Stuchlý: Tak to je krásné. Já to zakončím jedním velkým jménem. Režisérem, který se jmenuje Michael Mann, takový těžká váha v kategorii chytrých kriminálních titulů. Dan na mě něco gestikuluje, pojd' to říct rovnou.. dobře.. tak až po tom... to sem úplně nepochopil. Michael Mann si nedávno najal scénáristu Sheldona Turnera, který předtím psal takové různé voloviny, ale napsal podle mého názoru znamenitý scénář k jinak prostřednímu filmu Lítám v tom (Up in the Air). Ale scénář tohoto filmu se myslím opravdu povedl. Tihle dva se tedy a dali dohromady a on mu svěřil scénář k připravované gangsterce pojmenované podle mě - Big Tuna. Já tam teď hrát nebudu, kdo vidí na web kameře, chápe proč. Nicméně vězte, že ten Mannův snímek se bude soustředit na osudy jednoho nejvlivnějších chicagských bosů Tonyho Accarda.

Schmarc: Aleš bude hrát v seriálu kostíci, kdybyste to nevěděli.

Stuchlý: Potravinářský seriál.

Řehák: Potravinářský seriál z druhé světové války. Nicméně já sem ti do toho vstoupil, nechtěl jsem ti do toho vstoupit. Já mám takovou příjemnou povinnost – slíbil jsem doma, že zamávám, takže mávám. Což nemůžete vidět nikdo, kdo nás nesledujete, neposloucháte přes úžasný vynález, kterému se říká internet, který jede na stránkách Radiowave.cz. Což je takový oslí můstek k tomu, co si dávno slibujeme, že vás pozveme k takové kybernetické účasti na pořadu Čelisti skrz sociální síť Facebook. Je to tak, hoši. Ještě jsme to neřekli, ale je to důležité.

Schmarc: Je to ostuda, neřekli jsme to doposud. A musíme to říct. Filmově-kritický magazín Čelisti na Facebooku. Pokud se vám líbíme, klikněte, my budeme mít radost.

Stuchlý: Spousta obludných fotografií. A v tuhle chvíli už je čas na nervózní klik ve vaší levé nebo pravé hlavě. Andrew Bird v pořadu Čelisti na Radiu Wave.

.....
Stuchlý: Smyčce Andrewa Birda - Never Stick Motion of the Head v Čelistech na Radiu Wave. A my se dostáváme k tomu, co bude tím hlavním masem dnešního dílu. Samozřejmě nemůže to být nic jiného než Odcházení Václava Havla a vůbec bublina velká, která se kolem toho nafoukla. A já sem velice zvědavý na názory Vítka a Dana, protože rovnou přiznám, že typicky na jaře nemocný, sem neměl šanci tento snímek vidět. Měl sem nicméně pár let nazpět tu šanci číst ten původní divadelní text Václava Havla, který vyšel jako příloha Reflexu. Přestože mám Václava Havla velmi rád, ať už

jako dramatika nebo do nějaké míry i politickou figuru, ten text mi přišel do jisté míry prostřední, ten jeho vnitřní hlas, taková jeho sebereflexe, odkazy na Shakespeara Leara, na Čechovův Višňový sad, to tak všechno je. Ale vzhledem k těm absurdním textům předchozím mi tohleto přišlo jako trošku nižší kategorie. Přiznám se, že sem neviděl divadelní hru, vy jo?

Schmarc: Bohužel se mi nepodařilo dostat se do Archy, ani sem neviděl televizní zpracování. **Stuchlý:** Ale to myslím nevádí. Pojďme rozlousknout aspoň to, jak se povedla nebo nepovedla ta filmová verze, režijní debut bývalého pana prezidenta.

Schmarc: No Aleši, pustil jsi nám k tomu takovou krásnou cituplnou hudbu, ale já bych řek, že my tak cituplní nebudeme. Z mého pohledu se to filmově povedlo spíš podprůměrně, pokud budu ještě něžný.

Řehák: Teď sis pěkně naběh, doufáme, že nebudeš u pana Rejžka za pionýra. Tohle budeš muset vysvětlit, dost řádně.

Schmarc: Dane, to je v pořádku, mě do pionýra nikdy nevzali, takže sem z hlediska pana Rejžka... Abysme upřesnili, Dan naráží na Poslední slovo Jana Rejžka, který nazval jednu z kritiček pionýrkou, za to, že se špatně vyjádřila o Odcházení. Každopádně mně na filmu nevádí vůbec ten humbuk kolem, já se o tohle ňák moc nestarám. Samozřejmě těžko si odmyslet, že je to zrovna film Václava Havla. Každopádně já mám Václava Havla, stejně jako Aleš, ve velké úctě, ale to mi nebrání vidět ten film jako velmi nedokonalé divadlo převedené na stříbrné plátno. Film se spoustou chyb, ke kterým bysme se mohli postupně dostat.

Řehák: Já mám totiž, že nelze ani nemá člověk odmyslet od toho, že to je film Václava Havla. Díky, že jsi mě přidal v mých sluchátkách místo ve svých. To je v pořádku. Protože ten film je tak součástí jeho osobnosti, a naopak, že vytrhnout ho z tohoto kontextu – historického, kulturního, osobnostního, je mimo. A právě některé snahy našich kolegů zhodnotit to jako solitér, jako filmové dílo jakéhosi debutanta, tak úplně nevycházejí. Je spjato jak s kariérou Václava Havla, s jeho předchozím životem, s jeho pohledem na svět, politickými myšlenkami, tak s jeho současnou ve velkých uvozovkách modlou.

Schmarc: Já s tebou souhlasím, Dane, každopádně myslím si, že na to solitérství poukazují někteří recenzenti správně. Mně ten film, jakožto dramatický tvar přijde jako solitér tím, jak vlastně vypadá, jaké vlivy používá a jaký způsob vyprávění používá. Úplně nenacházím - a v tomhle souhlasím třeba s kolegou Filou, který o tom psal... Úplně nenacházím nějaký kontext, do kterého dneska ten film vřadit. A mně opravdu

přijde jako solitérský, jako ojedinělý počín, což vlastně není vůbec nic špatného. Naopak je jenom dobře, že se objeví film, který vzbudí nějakou kontroverzi. Otázka je, do jaké míry Odcházení vzbuzuje kontroverzi tím, že je to dobrý nebo špatný film, nebo zda vzbuzuje tu kontroverzi, protože je to právě film Václava Havla.

Řehák: Určitě, kdyby ho natočil úplně neznámý debutant, tak bysme se o tom možná ani příliš nezmiňovali. Což ale právě nejde. Nenatočil ho neznámý debutant, natočil ho Václav Havel.

Schmarc: Tak se o tom pojďme zmínit. Myslím si, že tady tančíme, jakoby tady bylo nějaké minové pole. Pojďme k tomu, co se nám na tom filmu líbilo, nelíbilo. Dane, ty ses tak jako ošival při té projekci, po ní jsi byl takový indiferentní. Co bys tomu filmu vytkl a co bys naopak vyzdvihl na Odcházení?

Řehák: Já asi začnu od prvních dojmů. I když jsme měli dostatečný čas po projekci si to zpracovat v hlavě a nyní už vysíláme do doby, která spatřila skutečně mnoho více či méně erudovaných a filozofických recenzí. Tak přece jenom ten první dojem, když sem z toho filmu odcházel, sem měl dojem, že to bylo trochu stařecké, ale naštěstí ne tolik jako když sem obsluhoval anglického krále. Možná ta věta zní nejspíše v tom všem kontextu, co můžeme v tom filmu najít, jestli je to metafora doby - a nebo není, jestli je to Havlovo odcházení, nebo pohled do nitra, nebo kdo je kancléř, nebo jánevímco a kolik je tam Čechova, jak moc je to Petr Lébl. Tak přece jenom, měl sem tenhle dojem. Doufal sem, že to bude lepší, ale ulevil sem si, že to nebylo horší. Že sem si v tom kině vlastně necítil tak trapně, ale býval bych si přál, abych byl nadšený a říkal: „Jako filmař obstála tato osobnost ještě silněji než nebo minimálně stejně silně jako historická postava.“

Schmarc: Ano. Myslím si, že bysme tady měli zůstat na té, řekněme pro pana Rejčka možná přízemní, rovině diváckých názorů. Když člověk opouští tu projekci, ještě předtím, než si začne vybavovat, co všechno tam viděl. Můj dojem z toho byl úplně stejný. Myslím si, že to mohlo dopadnout mnohem hůř. Václav Havel se asi mohl jako filmař zdiskreditovat mnohem více, ta reakce Menclovským směrem mi přijde adekvátní. Každopádně ani žádné nadšení, pocit, že by mi Václav Havel otevřel nějaký živý myšlenkový svět, který by mě podnítl k nějakému hlubšímu uvažování, tu nebyl. Spíš sem z toho filmu odcházel tak čistě otupělý a bez nějakého většího dojmu.

Stuchlý: Já když sem četl recenze a vůbec reakce na sociálních sítích, tak sem si všiml, že jedna z hlavních výhrad je přílišná divadelnost celého filmu. Což je věc, které bysme se mohli věnovat v příštím vstupu. Konkrétně třeba se podíváme na recenzi Petra Fischera

o tom, že film *Odcházení* koktá a třese se. Recenze, která na to jde tím způsobem, že si bere jako premisu: je vůbec *Odcházení* film a co si o tom můžeme myslet dále. Takže divadelně-filmová úvaha v příštím vstupu o Havlově *Odcházení*. A teďka už dvojice jiných básníků, jiných poetů. Ten první je z Finska a říká si Harmageto a je to takový pralesní finský hiphop. Pokud jste ještě nic takového neslyšeli, máte možnost. A po něm ještě můj oblíbený židovský rapper Edan. A pak zpátky k poetovi, dramatikovi Václavu Havlovi.

Schmarc: Pojd' me si oddychnout.

.....
Stuchlý: „Without the LSD I See Colours“ říká chlapík s velmi barevným viděním světa, Edan, jeden z nejlepších rapperů současnosti. Každopádně ten nás odpíchne k druhému vstupu o filmu *Odcházení* Václava Havla. A protože sem říkal, že se budeme bavit o nějaké pomyslné artificialitě nebo o propojení filmu a divadla. Tak sem si na úvod připravil takový malý citát pro vás, abychom se dostali do patřičně intelektuální jaksi metody a kontextu. Já mám velmi rád francouzského režiséra Roberta Bressona, vy doufám jistě také. Pro ty, kteří neznají, nebo si nepamatují některé jeho filmy, připomeňme alespoň „A co dále, Baltazare?“ nebo „Peníze“ – to má rád Dan tenhle film velice. Každopádně, on ve svých zápiscích *Poznámkách o kinematografu* mimo jiné říká: „Není sňatku divadla a kinematografu, aniž by se vzájemně nevylučovali.“ Případně: „Ve filmu není nic falešnějšího než přirozený tón divadla, kopie života a plagiát nastudovaných citů.“ Co tahleta Bressonovská maxima a film Václava Havla?

Schmarc: Já myslím, že to krásně shrnuje, stejně jako to kupodivu krásně shrnul tvůj oblíbenec Edan, který zpíval „Without the LSD I see colours“. To přesně je takové výstižné pro to *Odcházení*. Ten film je neobyčejně barevný, ta kamera Jana Malíře je doslova jako explozivní, co se týče světla, které je zaprvé krásně měkké a zadruhé zprostředkovává syté barvy. Řekl bych, že ta teatralita je právě také v tom vizuálu. Já osobně sem se prostě nebyl schopný smířit jak s tímhle tím teatrálním způsobem snímání, tak s velmi teatrálními výkony herců. Nemyslím to negativně, myslím si, že všichni herci velice kvalitně zvládají tuhle divadelní stylizaci. Každopádně já sem nedokázal ten tón nastavený, který Václav Havel jako režisér diktoval, nebo nějakým způsobem si vybral, nebyl sem schopný ho přijmout za svůj a vlastně sem z té zprávy, kterou mi posílal, nebyl schopný dešifrovat vůbec nic zásadního. Pro mě bylo *Odcházení* takový velký blok barev a velmi patetických hereckých výkonů, ze kterého jakoby nic nevystupuje.

Řehák: Tento blok barev ještě podpořili zajímavé kostýmy, které jdou napříč epochami. I ten film se neodehrává v žádném určitém období. Vypráví o kancléři, to může být kdokoli, o vlastně současné politice, ale v takovém prostoru omezeném jednoho zámečku, jedné vily státní, jejíž prostředí, nebo prostředí před vilou neopouští, maximálně se vydá kousek do zahrady k nedaleko přilehlému altánku. A před tou vilou je obří bazén, v němž se odehrávají snové scény. Film sám celý je dost divadelní, přesto je v něm ještě jedna scéna, která je ještě o stupeň divadelnější, kdy je před touto vilou dokonce vyneseno pódium, na kterém hrají herci s namalovanou tou vilou, tím prostranstvím, za sebou. Skutečně jde o divadlo na filmu.

Stuchlý: To je taková lehká absurdita. A vůbec to je další věc, která mě zajímá, určitě nejenom mě. To je věc, na které se zas tolik lidí neshodlo. Jak ten film vůbec odpovídá té absurdní poetice, kterou Havel tak důmyslně léta budoval. Kamil Fila, o kterém jsme tu mluvili, vlastně napsal ve své recenzi, že poetika absurdního divadla se s pádem minulého režimu vyčerpala. Samozřejmě pan Rejžek na to reagoval po svém. Je ten film ještě furt absurdní, nebo nějakým způsobem, dokáže nám předat z té Havlovské absurdity něco podnětného, něco, co tu ještě nebylo?

Schmarc: Aleši, pro mě je to absurdita, která je absolutně vykořeněná a mě osobně nedodala ani k současnosti, ani k minulosti vlastně nic, co by ve mě vzbuzovalo nějaký dojem, abych se k tomu vymezil. To byl asi můj nejzásadnější problém k tomu filmu, že na mě při vši divadelnosti, šroubovanosti a afektu, který tam byl jako určitě chtěný, tak na mě působil strašně indiferentně. Kdybych ti měl reprodukovat jednu zásadní myšlenku, kterou ve mně zanechal, nebyl bych ti jich schopný reprodukovat moc. Možná je to proto, že sem kritické holátko a nečetl sem a neviděl sem všechno, co jsem vidět měl, ale z mého pohledu nemusíš mít načtené dějiny filozofie a dějiny filmu, aby tě dobrý film oslovil. Aspoň tak to vidím já.

Řehák: No a přece jenom se tím pádem k tomu filmu nějak vymezuješ. V té společenské debatě potom vzniká ten generační rozpor. Jako kdyby se mladým lidem ten film z mnoha důvodů nelíbil, a dokážou mu to podle mě i dost dobře vytknout. A některým starším divákům se naopak velmi, no možná až fanaticky, líbil.

Stuchlý: To jsem teda netušil, pánové, co jste všechno na té projekci museli začít. Ještě něco podstatného k tomuhle filmu, určitě je, ale tedy něco, co si v tuhle chvíli vybavujete jako důležité, neboť plastický obrázek Odcházení byl již patřičně vykreslen.

Schmarc: Já mám za to, že nejvýraznější vjem, který si odnáším je, když jsem si pak po filmu prohlížel fotografie z toho filmu a zjistil jsem, že on je vlastně strašně

fotogenický. Ale když se to hýbalo na tom plátně, tak nemůžu si pomoci, ačkoli tam byla široká paleta vlivu od prostě té šlechty 19. století přes první republiku až po podnikatelské baroko, tak pro mě ten výsledný amalgám estetiky vypadal skutečně spíš jako to podnikatelské baroko. Něco velmi umělého a něco, co ve mně nezanechává příliš kladné pocity.

Řehák: Jedna věc tady už padla a to bylo to divadelní herectví. To přeci jenom ve mně trochu zůstává ještě jako nedořečené. Během rozhovorů při natáčení filmu i na tiskových konferencích všichni herci i ti, se kterými jsme i my osobně mluvili, vyprávěli o tom, že Václav Havel velmi důsledně režíruje herce, že se s ním báječně pracuje, že umí celou tu hru z hlavy a přesně ví, co chce vidět. A přitom když jste viděli ten výsledek té věci na plátně, tak působil v tomto ohledu nemotorně a toporně. A dalo by se říct, že to nejlepší herectví tam přinesli herci sami. Třeba postava novináře v podání pana Macháčka

Stuchlý: Jiřího

Schmarc: Jiřího Macháčka

Stuchlý: pana Jiřího Macháčka

Řehák: pana inženýra Jiřího.... No nechme toho. Nicméně herce nechám být. Co bych tomu filmu ještě přiznal je nějaká autorská vize, kterou rozhodně má a ta je možná výjimečná, protože někdy v české kinematografii si na to filmy tak trochu hrají a furt hledáme nějakého toho talenta, který přijde s tou vlastní vizí. Aleš je jeden z těch, který se nejvíc raduje, když se někomu v Čechách podaří natočit nějakým způsobem autorský snímek unikátní svým viděním světa a nesnaží se marně se vetknout do nějaké žánrové škatulky. Tak to nutno přiznat Václavu Havlovi, že po tom šel a je autorským režisérem par excelans. I když řemeslně ne tak dokonale a možná trochu mimo naši generaci.

Schmarc: Navzdory tomu, že mě ten film kupodivu neoslovil, ačkoli sdílím tenhle ten havlovský kontext, tak přiznávám, že je zase příjemné vidět film, který se alespoň snaží šířit nějakou ucelenou vizi. Jakkoli mu z mého pohledu spousta těch nedokonalostí a až přílišné chtěnosti podkopává nohy.

Stuchlý: Tak to byla krásná skvrna dojmů panů Řeháka a Schmarce z filmu Odcházení. My si teď na chvíli odpočineme možná u skladby kapely Blur – Death of a Party a po nich ještě kapela Květy v Čelistech na Rádiu Wave.

.....
Stuchlý: Kapela Květy – Okna do zahrady. My teda tady úplně okna do zahrady nemáme, kdybyste to viděli, my máme okna do Vinohradské ulice.

Schmarc: Taková kamenná zahrada, Aleši.

Stuchlý: Betonová zahrada, což je film, o kterém kupodivu mluvit nebudeme. My se v našem posledním vstupu, jak jsme slíbili, budeme věnovat prolnutí divadla a filmu a vůbec z nákeho našeho subjektivního pohledu na tyhle dvě kategorie, že Vítku.

Schmarc: Ano, ano. Aleš tady na mě dělá toužebně oči, protože doufá, že ho vysvobodím, aby se nemusel pouštět do Bressonovských teorií, ne?

Stuchlý: Tak já tě vysvobodím krátce. Mně se líbil ještě jeden zápis, který zní takto: „Ten hrozný divadelní návyk“.

Schmarc: Ano, myslím si, že ničím lepším nemůžeme zahájit tento vstup, poté co jsme se tady pokusili vyrovnat s Havlovým Odcházením. Tak teď se pokusíme vyrovnat s divadlem na filmu. Já to převedu do té subjektivní kategorie, protože jsme sice chytrí kluci, kouká nám to z vočí, ale tohleto nevyřešíme, jestli má divadlo na filmu cenu nebo ne. Každopádně pokud se řekne divadlo na filmu, tak mě se vybaví jedno jméno a to je můj oblíbený režisér Kenneth Branagh, který pro mě dokazuje, že divadlo na filmu cenu má. Jeho Shakespearovské adaptace, zejména Jindřich V. Hamlet převedené na stříbrné plátno mi připadají, že jsou velice smysluplné. To z toho důvodu, že Branagh je velice pietní, co se týče vztahu k těm Shakespearovským textům. Samotný text nijak zvlášť neaktualizuje, ale dokáže využít přednosti filmu, dokáže využít tu výpravu. Třeba v Jindřichovi V., kterého já pokládám za jeho vůbec nejlepší počín, ačkoli je to jeho debut, tak se to divadlo a film fantasticky spojují. Pro mě je to takové Statečné srdce převedené do těch krásných Shakespearovských slov.

Stuchlý: Také existují režiséři, velcí režiséři, kteří dokáží tyto dvě kategorie prolnout způsobem, jaký tu ještě nikdy nebyl. Napadá mě Peter Greenaway trošičku. Zároveň jeden můj velký quebecký oblíbenec režisér Robert Lepage, který zároveň tedy bohužel v roce 2003 oznámil, že už žádný film nenatočí a bude se věnovat pouze divadlu. To byla velká rána do zad. Autor snímku jako je La Face cachée de la lune neboli Odvrácená strana měsíce, Nô, což je film pojmenovaný podle disciplíny japonského divadla. Nebo Detektor lži. A jeho vůbec první skvělý film Zpovědnice, abych to měl kompletní tak vzpomeňme ještě Možné světy. Jak bych tady toho režiséra rád malinko vypíchl, využil toho veřejnoprávního éteru. Takže Robert Lepage, samozřejmě se s ním můžete setkat třeba taky v kině Aero, nebo kdo teďka promítá opery ve filmu, Wagnerovské pěti, šestihodinové inscenace. Případně sedmihodinové inscenace, které on dělá pro Cirque de Solei, to jsou úchvatné zážitky. Co ty, Dane, řekni také něco hezkého.

Řehák: Já jsem tak trochu doufal, že tady budeme teoretizovat, kde jsou rozdíly mezi filmem a divadlem.

Schmarc: Dan rád teoretizuje.

Řehák: No přesně, já rád synopse a teoretizování. To je takový můj domácí koníček, kterému se věnuju vždy po osmé hodině doma v posteli.

Stuchlý: Každopádně teď, v 18:49, bys nám mohl říct, co si myslíš třeba o snímku Larse von Triera Dogville.

Řehák: Ano, což je přesně to jako – kde je divadlo na filmu? Snímek Larse von Triera Dogville, nebo celá ta trilogie, totiž formálně tak trochu působí jako divadlo. Jestli jste to viděli, tak je to velká stage, na němž jsou křídou namalovány kulisy, no to je až přehnané, tak žádné kulisy nejsou, jsou tam křídou namalovány půdorysy kulis, které by tam měly být a kamera bloudí mezi herci, kteří dělají, že žijí v domech a jezdí auty, přitom tam žádná auta nejsou, je tam jedno auto na konci. Nicméně přesto to není divadlo. Ačkoli to má tu formální stránku toho divadla, že prostě někdo postavil kameru před jak Cimrmanovic VHSka, tak to funguje jako film. A kde je ten rozdíl.

Stuchlý: Ta Cimrmanovic VHSka mi zůstane v hlavě dlouho, musím říct.

Schmarc: Přátelé, Dan si tady tu performance na pomezí České sody a Katovny připravil jako poctu Janu Rejžkovi, myslím, že se mu velice povedla. Dokazuje tím, že celý svět je jeviště a my všichni jsme jen herci. Takže řekl bych, že k tomu tématu si, Dane, vyteoretizoval naprosto neuvěřitelnou ...

Řehák: Ten jste mě tak znejistěli, že vůbec nevím, zda jsem něco řekl.

Schmarc: Řekl jsi dost.

Řehák: Nevadí, pojďme propagovat Facebook.

Stuchlý: Já myslím, že všichni, kterým se líbil dnešní díl Čelistí by měli brzy zabroudit na stránky Filmově-kritický magazín Čelisti. Naše facebooková stránka je plná peprných odkazů na naše díly, slovní ekvilibristiky..

Řehák: teoretizování

Stuchlý: teoretizování, citátů, záhadných fotografií, trailerů, a dalších pikantností.

Schmarc: Ano, já jsem rád, že ta dnešní fraška, abysme to nějak dramaticky uvedli.

Řehák: To od tebe nebylo hezký.

Schmarc: Já myslím, že to ke konci byla fraška

Stuchlý: Je to divadlo!

Schmarc: Ano, myslím si, že jsme zůstali věrní tématu divadlo. Takže přátelé, naše fraška se chýlí ke konci, a má-li někdo nějaké hrdinské dvojverší na závěr, ať ho rychle vyřkne. Aleš začal listovat v knize, což znamená zřejmě další citát.

Stuchlý: Je to tak. Já myslím, že dnešní Kato.. Čelisti, pardon, bychom měli uzavřít tímto krásným citátem. Přátelé, to je novoměstský Hrnec smíchu dnes. Každopádně, trochu se zklidněme a Robert Bresson píše: „Dva druhy filmů: ty které používají divadelní prostředky a kamera jim slouží, aby je reprodukovala. A ty, které používají prostředky kinematografu, a kamera jim slouží, aby tvořila.,,

Schmarc: Aleši, ty jsi guru jako Jaroslav Dušek.

Stuchlý: Říkejte mi guru Jára, loučím se s Vámi já, Aleš Stuchlý, pak také Dan Řehák

Řehák: Nashledanou.

Stuchlý: a také Vít Schmarc.

Schmarc: My jdeme do karmické sauny, krásný večer.

Řehák: Tragédie potkala sitcom.

Stuchlý: Burial Fortet Thom Yorke a jejich skladba Ego.

Příloha č.4**Přepis pořadu Odvážné palce – 25.3.2011 – Radio 1**

Michailidis: Tak a mezitím já představím naše Odvážné palce. Ahoj Ireno.

Hejdová: Ahoj Sašo.

Michailidis: A Ondřej. Ahoj Ondřeji.

Vosmík: Ahoj Sašo.

Michailidis: Tak dámo a pane, my se dneska budeme věnovat ne jenom Plastikům, kteří k Václavu Havlovi a Odcházení možná, že sedí trošku víc než Pavlíčkova muzika. Ale budeme se věnovat i dalším dvěma premiérám. Je pravda, že té jedné asi velmi stručně, protože ji ani jeden z našich palců neviděl. Takže Všemocný.

Vosmík: Všemocný je thriller s Bradleyem Cooperem, který hraje vcelku jako méně inteligentního chlapíka, jež prostřednictvím tuším nějakých pilulek, prostě pomocí nějakých farmaceutických zázraků se stane geniálním, načež ho začnou různí lidi zneužívat jako Robert de Niro a tak. Neviděl jsem to, teda, ohlasy nejsou nic moc, že prý je to zajímavější nápad. Ten Cooper je prý velmi dobrý, pokud ho neznáte, tak je to takovej ten ústřední z té čtveřice Pařby ve Vegas. Ale jakože zajímavý ale vlastně dost dost hloupý.

Hejdová: Robert de Niro se tam objeví až po 40 minutách.

Michailidis: Film jinak režíroval Neil Burger, který jinak má na svém kontě Iluzionistu, teda toho Iluzionistu né od Sylvaina Chometa, ale toho, co byl předtím, s Edwardem Nortone.

Vosmík: Toho z Vinohradského divadla.

Michailidis: Toho z Vinohradského divadla, přesně tak. A uvidíme, vidím, že na ČSFD to má 70 procent, což není vůbec jako úplně marný.

Vosmík: Tak nemusí to zas o ničem vypovídat.

Michailidis: Ale může.

Vosmík: Může no, ale to jsou takový ty, asi když si to někdo od někde stáhnul, že ono to i v Americe šlo strašně nedávno. Takže ono se to ustálí třeba.

Michailidis: Dobře. Další premiéra tenhle ten týden se jmenuje Máma mezi Marťany. Ireno, jdi do toho!

Hejdová: Já jsem ten film viděla a já obecně nemám moc ráda filmy, který jsou natočený motion capture, což je taková to metoda, že vlastně natáčeš někde, většinou Robert Zemeckis, kterej to produkoval, takhle natáčí. A předtím natáčel s Tomem

Hanksem, že si ho vezme někam do studia před zelený pozadí, tam mu dá různý diody na tělo a ...

Vosmík: Ani tam nemusí bejt do zelený pozadí, oni mu stačej ty diody na obličej. Oni to snímaj přímo, tam není žádná kamera, co by je snímala. Oni si jenom jaksi prostorově naskenujou tu mimiku.

Hejdová: No aby měli obrysy tváří mimiku a tak. A potom to vlastně je předělaný náč do 3D. Já ty technický věci moc nezvládám.

Vosmík: My jsme se o tom bavili s producentem Polárního expresu, což je ten film, kterej si zmínila, poměrně jako proces, který byl tehdy náročný. Ale dneska, poté, co jsme viděli Avatar, tak to nikoho asi neohromí.

Hejdová: Oni hlavně tady ty filmu působěj tak trochu studeně. Když se člověk na to dívá, tak si říká, proč ty herci tam nejsou normálně, proč musej bejt takhle divně jako přes takovej závojíček tý 3D reality natočený. A vlastně to často působí tak jakoby sterilně a divně. A To je přesně případ tady toho filmu Máma mezi Mart'any, kterej je produkovanej Robertem Zemeckisem, jméno režiséra si nepamatuju.

Vosmík: Taky ne.

Hejdová: Hm. A je to prostě příběh chlapečka, kterej strašně doma zlobí, takže se dostaví trest. A ten se dostaví v podobě toho, že mu Mart'ani unesou maminku a vezmou ji na Mars, kde maminky zrovna žádný nejsou a vládne tam taková totalitní společnost, kterou ovládaj jenom ženy. Chlapi jsou tam vytlačení někam na skládku, kde křepčej v nákejš hippie kostýmech. A je to celý hloupý nejenže po stránce toho příběhu, nebo dialogů, je to přesně takovej ten hollywoodskej kýč, kterej jenom to poselství, že ty chlapečci i ty holčičky nemaj zlobit ty maminky, jinak se může stát takováhle hrozná věc, že ty maminky budou unesený těma Mart'anama. Ten chlapeček se tam na ten Mars vydá, tam má takovýho společníka s kterym jako teda zachraňuje tu maminku. Je to takový hodně předvídatelný, že vod začátku vlastně v podstatě od začátku člověk tuší, jak to dopadne, je to tak hollywoodsky stupidní takovym stylem, jakože možná úplně malý děti jako se jim to bude líbit, ale ty jejich rodiče, který tam s nima budou muset sedět v tom kině, ty se budou dost nudit, no.

Michailidis: Ten režisér se jinak jmenuje Simon Wells. Jméno, které mi nic neříkalo, dokud jsem si nerozklikl, že vedle Prince Egyptskýho pro Disneyho, udělal Stroj času.

Vosmík: Ježíšikriste.

Michailidis: Což už má ten film taky něco za sebou.

Vosmík: On myslím ten stroj času ani nedodělal, on se při jeho natáčení zhroutil. A dodělával to ještě někdo jiný, jo.

Michailidis: To je zajímavý. Mě by zajímalo, proč vlastně producent Robert Zemeckis si najme takového režiséra na podobný film, který zase mohl stát docela i pár korun.

Vosmík: Protože je to potomek toho slavného Wellse, který napsal tu Válku světů a tak. Takže si asi Zemeckis říká, že má sci-fi v krvi.

Michailidis: No já nevím, možná, že asi jo. Třeba, že ty Marťani, že by se mohl vcítit do svého předka a nějakým způsobem to projekovat do toho filmu. Podle toho, co říkala Irena se jí to teda nelíbilo, takže palec..

Hejdová: Palec dolů. Je to takovej zapomenutelej film, kterej se mi hned vypařil z hlavy a vlastně jsem byla i zpruzená, že jsem tomu obětovala dvě hodiny času, nebo hodinu a půl.

Vosmík: Myslím, že Zemeckis na to jen tak nezapomene, protože strašně prodělal a položilo to celý to studiu, který měl založený právě na výrobu těchto motion capture filmů.

Hejdová: Což taky něco vypovídá, no.

Michailidis: Je vlastně pravdě, že v okamžiku, kdy jste minulý týden mluvili o Rangu, kterej je čistě animovaný film a přitom vypadá tak jak vlastně člověk by chtěl, aby animovaný film podobného ražení měl vypadat. Jestli vůbec tahle metoda má smysl, protože je pravda, jak říkala Irena, že je to něco mezi tím. Mně Polární expres přišel studenej a vlastně že jsem si říkal proč.

Vosmík: Ono má smysl, jako může to být nějaký východisko, dá se s tím pracovat dál, jo, jako to bylo třeba u toho Avatara, jo, kde to měli jako určitej takovej základ, ale ještě tam šli dál, kde snímali detailně a doanimovávali ty obličej, jo. Že nebrali jenom suše údaje z těch přístrojů, ale eště do toho jako nadstavbou přidávali práci těch animátorů.

Hejdová: Já myslím, že je to taková slepá ulička, že by se takle dali dělat možná nějaký počítačový hry, kde by asi mělo smysl, že ty charakter, jako vypadaj tak jako strašně realisticky, ale na tom plátně vopravdu, je to úmorný se na to dívat.

Vosmík: Ono to vlastně může fungovat ve chvíli, kdy se právě nesnaží, aby to vypadalo úplně realisticky, tak třeba Spielberg s Jacksonem dodělávaj TinTina. Jo, kde už je z těch obrázků vidět, že tam přesně je ta nadstavba, jo, že to využívaj jako nějakej základ a potom do toho vnášej nějaký animátorský finty a nějak se s tím mazlej. A nějak to stylizujou, jo. Takže na to jsem zvědavěj, ale na další, třeba Polární expres 2, jo, to už bych zvědavěj nebyl.

Michailidis: Takže palec dolů u jedný z premiér tohoto týdne, která se jmenuje Mára mezi Marťany. No a poslední premiéra tohoto týdne. Film, který opravdu vzbuzuje vášně, nejenom, že se k němu filmoví recenzenti, ale vyjadřují se k tomu i politici a to vede fakt jako k úžasným beefům. Bývalý ministr kultury...

Vosmík: Vítězslav Jandák...

Michailidis: ministr kultury, dobře. Myslím, že to je snad největší paradox- toto jméno a funkce ministra kultury, ale dobře, budiž, stalo se to, už to nikdo neodmaže. Tak se vyjádřil nějakým způsobem k recenzi, která vyšla v Lidových novinách, na to předtím už reagoval pan Peňas v Lidovkách. Včera na to reagoval Tomáš Baldýnský.

Hejdová: Dneska na to reagoval pan Rejžek ještě, zábavně.

Michailidis: Ano, a reagovala na to také paní Paroubková.

Hejdová: Jo ta taky, v nějakým dalším rozhovoru, kterej byl zase jako citovanej různě. Ale já nevim, jestli paní Paroubková ten film viděla.

Michailidis: Neviděla.

Hejdová: Ona se vyjadřuje jako k tomu Havlovi.

Michailidis: Neviděla, ona se k tomu přiznala. Ona se vyjadřuje k tomu, jak se Tomáš Baldýnský vyjádřil k panu Jandákovi, ale přitom já když jsem vlastně to Poslední slovo četl, tak to bylo velmi smířlivé, takové jako velmi normální. Takže vona asi evidentně tam... potrefená husa. Takže za tu potrefenou husu zareagovala paní Paroubková, která se zastala bývalého ministra kultury, ale zastává se ho takovým zvláštním způsobem. Ale přečtěte si to sami, myslím, že je to opravdu zajímavé. Dodává to tomu filmu vlastně další rozměr navíc, kterej je možná poměrně žádaný.

Hejdová: Já myslím, že je to skoro zajímavější než ten film. Protože jako vlastně to, co ten film obklopuje, to, co to rozbouřilo a to jak všichni jako kritizují třeba kritiky, který si dovolej kritizovat.

Michailidis: No pochlub se!

Hejdová: No já mám tady s tím zkušenost teď zrovna, ale myslím si, že vopravdu, je tadyto na tom mnohem zajímavější než to, že prostě český ex-prezident natočil svůj debut v x letech.

Michailidis: Kdo tě kritizoval?

Hejdová: Kritizoval mě pan Peňas, teď dneska Rejžek, Sommerová vo mě napsala do Mladý fronty, že jsem nenávislná a tak.

Michailidis: Fakt? Ježíš to je výborný.

Hejdová: No oni často nekritizují ty kritiky, ale kritizují prostě to, že si jako dovolí člověk jako napsat vlastně podle mě pravdu o tom filmu. Což bych nečekala od kritiků. Kritici vědí, že kritika je postavená na tom, že člověk vyjadřuje nějaký svůj vlastní názor.

Michailidis: Subjektivní.

Hejdová: V rychlosti shrneme celou tu anabázi. Bývalý prezident, tedy správně se má říkat prezident Václav Havel zároveň skvělý dramatik, napsal svoji zatím poslední hru Odcházení, před nějakým časem. Před nějakým časem došlo k její realizaci, ať už na domácích scénách nebo i v zahraničí. A jedna z těch, řekněme nejvíce protěžovaných inscenací byla ta, kterou i spoustu posluchačů Radia mělo možnost vidět v divadle Archa v režii Radokové, kde v hlavních rolích se objevil pan Tříška a Bára Kodetová.

Hejdová: Zuzana Stivínová..

Michailidis: Zuzana Stivínová pardon. A to je představení, které vlastně bylo i nějakou částečnou supervizí Václava Havla. Vlastně jeho hlas se objevuje v průběhu představení, jakožto takového glosátora. Což je možná řekněme nejtípiější část toho divadelního představení. Na základě toho pan Havel si splnil možná náky dětský sen, nebo sen svůj, že natočí film svůj a natočil ho. Obsazení se zcela změnilo oproti tomu jaké bylo v divadelní adaptaci. Myslím, že tam jsou jen dvě, jedna nebo dvě postavy, hlavně paní Chramostová, která z toho divadelního představení zůstala. Jinak to obsazení je úplně nové. No a jak to dopadlo?

Vosmík: No, jak už bylo řečeno, je to film, který rozděluje lidi už od toho vlastně jakým způsobem, z jakého úhlu k tomu ty kritici přistupují. Jestli to filtrovat přes osobu Havla, nebo jestli to nefiltrovat přes Havla. Já teda osobně...

Michailidis: Můžu jenom, co kdybysme se v Palcích věnovali jenom tomu filmu jako filmu.

Vosmík: No právě, já bych chtěl svůj názor uvést tím, že mám svým způsobem výhodu v tom, že jsem dost analfabet divadelní. Tím se jako nechlubím, to je takové smutné konstatování. Tím pádem já jsem dost nedotčený prací Václava Havla. Já na něm v podstatě nemám názor jako na umělce a dramatika. A politiku, tak třeba mi byl docela jako sympatickej, jo. Nepatřím k jeho nekritickým obdivovatelům, ale zároveň jím ale jako nepohrdám, takže přes tadyto není možno, abych svůj názor filtroval.

Hejdová: To je zajímavé tady u toho filmu, že každé začne tu svoji kritiku tím, jakože vyjádří svůj názor jako na osobu Václava Havla.

Vosmík: Tohle..

Hejdová: Že se člověk musí buď jako omluvit, nebo...

Vosmík: Tohle celý říkám jen proto, že v mém případě tento prvek v té rovnici prostě neexistuje.

Hejdová: Ale ty si řek, že je ti sympatickej.

Vosmík: Ano.

Hejdová: Neříkáš třeba u Hřebejka, jestli je ti sympatickej.

Vosmík: Samozřejmě, jenom tím upozorňuju, že mě ten film děsně nudil, tak to prostě není tím, že bych měl ňákej jako...

Michailidis: Ale mohli bysme každý debutující film uvést tím, jestli člověk toho režiséra zná, anebo jestli je mu sympatickej.

Vosmík: A vono to v tomhle případě nejde jako odmyslet si..

Hejdová: No nejde to oddělit...

Vosmík: Protože tam jsou ať už více či méně úmyslně, nějaký ty politicky, nějaký ty prožitý politický obrazy. Někaký autobiografický prvky, už to, že ten Abrahám má ten knírek a prostě tu kšiltovku s tím srdíčkem. To tam prostě je a v podstatě je logický, že se, že to musíme nějakým způsobem do toho promítnout. Každopádně při vědomí toho už dostatečně rozpatlaného, musím říct, že je mi líto, že to není moc film. No ani jako kdyby to byl televizní záznam inscenace, tak by to nebylo moc dobrý. Protože on pochopitelně musel s tou hrou, kterou samozřejmě teda evidentně jsem neviděl, musel to nějakým způsobem pozměnit, musel to nějakým způsobem zadaptovat. A nepřipadá mi, že je to vhodný, aby bylo to bylo vyprávěný filmovou formou ... tenhle příběh. Nemá to vůbec žádněj tah, vod začátku do konce. Je to vlastně sled takovejch jako scének, více či méně křečovitých. Dycky tu a tam to vypadá, že to nabere nějakou atmosféru, nebo se to nějak rozjede, vydrží to tak minutu, potom to zase ztuhne a zmrzne. A musím říct, že úplně jsem nepochopil, co chtěl básník říci volnou stylizací, především hereckou. Jestli ty lidi byly... Lidi, který mi i jindy připadali jako skvělý herci, tak tady mi připadaj, že jsou ve strašný křeči.

Hejdová: Jsou to takový jako figurky. Jsou to takový loutky, který von vláčí po té zahradě, no.

Vosmík: A nejsem si teda úplně jistěj, jestli teda to má bejt jako vyjádření něčeho a nastavení nějakého zrcadla absurditě a prázdnotě politiky. A nebo jestli je to absurdní a prázdnej samo o sobě.

Hejdová: Nebo jestli je to jako režijní neobratnost.

Vosmík: No v podstatě, působilo to na mě variantou B. Že jsem si tak jako říkal no a co má bejt, vlastně. Proč tam je tady ten vyprázděnej dialog a tady ta scéna, která nevede odnikud nikam. Pokud teda jako chtěl říct, že to je všechno takový banální a směšný a absurdní, tak se to dalo říct během 5 minut. A ne říkat to vlastně stále znovu a znovu dvacetkrát.

Hejdová: Já si právě myslím, že by se z toho dal udělat dobrej film, ale musel by se úplně překopat ten scénář, nebo ta hra, která je vlastně základ toho scénáře. Protože já jsem právě viděla i tu inscenaci v tý Arše i tu, co byla v Hradci Králové. Ta v Arše, tam mě iritoval hrozně Tříška, ale jinak se mi to vlastně jako i líbilo. Na divadelním jevišti to vlastně podle mě funguje dobře. Ta v Hradci byla vynikající. Ale ten film vlastně nemá vůbec žádnou nadstavbu, to je vopravdu jako kdyby to byl skoro záznam nějakýho divadelního představení. Protože celý se to odehrává na jednom místě, na takovým jevišti, kam přicházej ty herci v takový jako choreografii že skoro jako aby je viděl ten divák takle zepředu. Je tam na konci skoro taková divadelní děkovačka, jsou tam takový repetice že voni tam furt zakopávají o kámen, kterej tam leží a padaj do louže a tak podobně. Ty herci opravdu hrajou tak jako divadelně, mají takový teatrální kostýmy, divadelní projev a vlastně tam není nic.... jako jsou tam takový náznaky toho, že třeba se to tak jako zajímavě stříhá občas. Tak jako.. je tam krásná kamera samozřejmě, jsou tam pečlivě vybraný spolupracovníci samozřejmě a kdo by nechtěl natočit debut s Havlem, takže samozřejmě je tam dobrej kameraman, dobrej stříhač, všechno. Ale ve výsledku to opravdu působí jako takový před kamerou inscenovaný divadlo a díky tomu je to hrozně takový křečovitý, občas jsou tam náznaky takový komunální satiry, což už jako by samozřejmě v tý divadelní hře. Ale tady tam tom plátně to působí ještě jako otravnějc, tak jako zbytečnějc, když se tam jako naváží do Klause zprostředkovaně a tak podobně. Já musím teda říct, že Havla samotnýho jsem měla vždycky ráda a obdivovala jsem ho, ale jako režisér mě opravdu jako zklamal. Ale neznamená to, že bych ho teď přestala mít ráda, jenom si myslím, že jako režisér není tak dobrej, jako byl třeba prezident.

Vosmík: Já bych k tomu jenom..

Hejdová: Jsem to řekla tak diplomaticky...

Vosmík: Já bych k té řemeslné stránce jen dodal, že ... Já si myslím, že záznam divadelní hry by byl lepší než tenhle ten film.

Hejdová: Asi určitě. Tak on i byl záznam, nedávno šel v Český televizi ten záznam z Archy.

Vosmík: Jsem si jistej, že ta hra může být přinejmenším zajímavá. Ale tady mě třeba vadila i ta koncepce jednotlivých scén. Proč je tam dycky ten Krobot nastříženej, jako kdyby to bylo natočený dodatečně po několika měsících a dycky je to z pohledu. Jestli je má bejt jenom tím, že on teda jako má jako ostře skočit k nějaké jeho glose, tak proto jako takovej přechod. Úplně jsem jako nepochopil ty tvůrčí principy, nebo nevěděl jsem, kdy..

Michailidis: To je jako když se ti na divadle rozsvítí reflektor na nějakou postavu,...

Hejdová: Přesně tak!

Michailidis: ... která vlastně jakoby tak jako stojí v pozadí, pořád je nevidíš a najednou z ničeho nic ti, jakoby se ti rozsvítí. Jenže problém je, že na tom plátně nevidíš zbytek těch postav.

Hejdová: Tam se s filmovejma prostředkama pracuje divadelně. Přesně no.

Vosmík: Což jako nefunguje, jde to proti budování jakýchkoli tempa.

Michailidis: Můžu hodit intelektuální granát?

Vosmík: Krejme se!

Michailidis: Jak to pojmenoval jeden diskutující na Muvi.cz, že vždycky hodím nějaký intelektuální granát, tak prosím Vás vážený posluchači, nebude to žádný intelektuální granát. Jenom subjektivně řeknu, že jsem viděl představení v Arše narozdíl od Ireny, mě se moc nelíbilo. Byl jsem dokonce velmi zklamanej, protože mě přišlo, že celá ta hra je hrozně naivní. Taková, že vlastně to, co pan prezident zažil v rámci šílené politické kariéry, díky které se mohl setkat se všema s těma skoro, o kterých mluví v tom filmu. Od kterých má různé ty různé artefakty, které se tam potom inventarizují. Tak vlastně mi to přišlo, že je to ne...jakoby ...

Hejdová: nezpracovaný...

Michailidis: Tak! Ano.

Hejdová: Jakože nemá od toho odstup zřejmě. Od samozřejmě furt jako tím trochu žije a mám pocit, že to, že nemá ten odstup jako vod toho vlastního života a vod tý své situace v tý politice, se projevuje nejen v tý hře, ale ještě víc je to patrný v tom filmu.

Vosmík: Já s tím nesouhlasím. Já s tím nesouhlasím.

Hejdová: Ne, on ... já si myslím, že by ten film fungoval, kdyby ho vzal někdo úplně jiný, udělal by si s tím scénářem, udělal by ho prostě po svém, aby mu do toho Havel nekecal.

Michailidis: Jako na motivy hry...

Hejdová: Na motivy hry třeba. No že by se z toho dal udělat skvělejší psychologický film, ale to by jako tady s tou stávající látkou nešlo, no.

Vosmík: Mně se tam třeba nejvíc líbilo v některých určitých momentech, kdy to najednou přestalo jakoby bejt stylizovaný, přestala tam bejt ta absurdita, ta nadsázka, a stačilo mi, když tam byl záběr na detail obličeje prostě toho Abraháma, ve kterým jako byly ty věci. Najednou o 30 vteřin později si tam opět začal Oldřich Kaiser dělat svoji etudu slizkého poskoka. A zase to šlo do kopru, no.

Michailidis: Musím říct, že ta hra, jak se mi nelíbila, tak ten film mě potěšil v tom směru, že postoupil do takové té ještě větší naivnosti. A mě přišlo, jako kdyby náš pan bývalý prezident si hrál jako malý kluk na pískovišti a snažil se ty věci dělat vyloženě až poťouchle. Taková ta poťouchlá radost ze života, že si vlastně dovolí udělat něco, co vlastně v průběhu ať už práce v disentu, a nebo v rámci té politiky dovolit nemohl z různých důvodů. Jako kdyby najednou ty kalhoty nezáměrně krátké, záměrně teďko vyhrnul si skutečně až nad kolena. Což mi přišlo vlastně docela fajn.

Hejdová: Já jsem teď napsala do recenze, že on je jako batole, který je okouzlený tou novou hračkou, tím filmem.

Vosmík: Strašně rád bych to viděl tady tím způsobem, ale neviděl jsem to tam, že by tam byla nějaká ta rozvernost. Je to škoda, protože ten film rozhodně ... Je pozitivní, že nikomu neublíží, ani investorům, protože určitě strašně moc vydělá, jeden zasloužilý pán si splnil svůj sen. Některý lidi jsou velmi spokojení a nebudou litovat svých peněz za vstupenku. Tohle všechno je dobře a ještě pokud to tady zničí naše politické pole třeba hádkama, třeba Václav Havel dostane nějakou Nobelovu cenu za válku, nebo něco takového definitivně, tak to bude úplně super jako. Paroubek tady pobije...

Michailidis: Jen velmi subjektivně opět, bez žádných nároků na intelektuálně. Mně se tam hrozně líbila paní Veškrnová-Havlová v tom filmu, ale opravdu, že se mi líbila.

Hejdová: Mně jenom když tam byla přirozená, chvílema. Ne v té teatrální, loutkový pozici.

Michailidis: Ano. Ale myslím, že opravdu je to výborná herečka, a že by i na tom plátně mohla bejt častěji, protože je opravdu opravdu opravdu dobrá. A musím říct, že opravdu výbornej byl pan Labuda, kterej se tam objevil jenom na pár minut, ale jeho postava tam opět zaplnila celé plátno.

Vosmík: Labuda? Ten je tam asi třicet vteřin a neřekne ani slovo.

Michailidis: O to byl kouzelnější. Tak vaše palce!

Hejdová: Já myslím, že je to každému jedno, protože stejně se na to všichni půjdou podívat, protože budou zvědaví. Ale já mám palec dolů, teda.

Vosmík: Já taky, jako no. Ale vono je to kritiků vzdorný film, že jo, prostě. To se snad ani nedá hodnotit a možná ani nemá hodnotit. Já bych strašně rád viděl americkou verzi s Davidem Strethairnem, to bych opravdu rád viděl.

Michailidis: K čemuž je velmi pravděpodobné, že dojde.

Vosmík: No počkej, to existuje, to je trailer na netu.

Hejdová: Myslíš tu divadelní.

Michailidis: Já myslel jako film třeba.

Vosmík: Ne ne ne ne ne.

Michailidis: Tak příští týden nás čeká dokonce pět filmů.

Hejdová: Proboha.

Michailidis: Vem si mou duši, Hop, Mama Gogo, to jsem zvědavej, kdo z vás to uvidí.

Hejdová: Já jsem viděla Mama Gogo.

Vosmík: Co je Mama Gogo?

Hejdová: Fridriksson.

Vosmík: Aha.

Michailidis: Sucker Punch a Hlavně nezávazně. Tak to je program na příští týden, jenom když vlastně tady takle svítí na čsfď, když se dívám na přehled premiér. Ti z vás, kdo nebyli na internetu, ani se nedívali na televizi a vrátili se zrovna někde z Bali, kde se věnovali úplně jiným záležitostem, umřela Elisabeth Taylorová.

Hejdová: Ale už včera.

Vosmík: Včera, ale stále je mrtvá, takže to platí.

Michailidis: A Peter Jackson už stále natáčí Hobita, aspoň nějaká dobrá zpráva.

Hejdová: Jestli nebude mít zase žaludeční vřed.

Michailidis: Von je hrozně hubenej teďko. Tak jo, hele Palce, díky, příští týden.

Hejdová: Ahoj.

Vosmík: Čau.

Příloha č. 5: DRESLER, Radek. *Radio TV: Malý lexikon rozhlasových formátů*. 24. března 2002. (text)

Zdroj: DRESLER, Radek. *RadioTV: Malý lexikon formátů* [online]. 24.března 2002 [cit. 2011-30-04]. Dostupný z WWW: <http://www.radiotv.cz/p_radio/r_program/maly-lexikon-rozhlasovych-formatu/>.

Obecné hudební formáty

AC - Adult Contemporary

Cílová skupina: 25 - 50 let

Reprezentanti: Radio Orion, Radio Faktor, Radio FM Plus

Nejmasovější nenáročný formát založený na popové muzice s výjimečnými přesahy do softrocku nebo velmi lehké taneční hudby. Středně široký playlist postavený na největších hitech posledních deseti až dvaceti let, nové hity jsou zařazovány opatrně s několikatydenním zpožděním proti rádiím CHR. AC formát se svými odnožemi oslovuje široké vrstvy posluchačů a díky tomu se v průzkumech poslechovosti obvykle vyskytuje na nejvyšších příčkách.

Hot AC

Cílová skupina: 18 - 40 let

Reprezentanti: Zlatá Praha, Kiss Hády, North Music

“Žhavá” odrůda formátu AC má větší zastoupení nejnovějších hitů a zařazuje je do playlistu dříve než čistá AC rádia. Tento formát se v Česku vyskytuje nejčastěji a hrají jej i rádia, která se nesprávně označují CHR.

Soft AC

Cílová skupina: 25 - 55 let

Reprezentanti: Radio Impuls, Radio Profil

Odhlečený AC formát sahá častěji do osvědčených hitů a v zařazování novinek je ještě opatrnější než klasický AC.

Oldies AC/Gold AC

Cílová skupina: 30 - 60 let

Reprezentanti: Kiss 98fm

Jde o formát kombinující AC s Oldies, ve vysílání se nové hity objevují výjimečně a s velkým zpožděním, hudební archiv obsahuje písně posledních čtyřiceti let, obvyklé je pomalejší tempo. Je orientován na nejstarší část AC publika.

Euro AC

Cílová skupina: 20 - 45 let

Reprezentanti: Radio Expres

Poněkud alternativnější AC formát se širším hudebním záběrem, který “v mezích zákona” přináší méně známou muziku a vyhýbá se největším komerčním hitům. Kromě anglické muziky má větší zastoupení také německá, francouzská, italská a španělská hudba. Oslovuje náročnější posluchače, kteří mají zájem o mírnou alternativu.

CHR - Contemporary Hits Radio

Cílová skupina: 14 - 24

Reprezentanti: Hitradio FFH

Agresivní hudební formát založený na aktuálních hitparádových hitech. Playlist je velmi úzký a rotace vysoké, extrémně může jít až o 50-80 současných hitů rotujících 6-8 krát denně. Skladby vydrží v playlistu obvykle 3-6 měsíců, jen výjimečně déle. V Česku dosud takto formátované rádio neexistuje, hlavním důvodem je absence oficiální české hitparády. Úspěchy slaví v zemích se silným rozhlasovým trhem.

EHR - European Hits Radio

Cílová skupina: 18 - 29 let

Reprezentanti: rádia síť Energy

Méně agresivní forma CHR obsahuje současné pop/rock hity převážně evropské produkce.

Dance CHR

Cílová skupina: 14 - 24 let

Reprezentanti: Hitradio N1 Nürnberg

Specializace na diskotékovou a klubovou taneční scénu.

Rock CHR

Cílová skupina: 14 - 24 let

Reprezentanti: Radio Gong Nürnberg

Odrůda CHR postavená na aktuálních rockových singlech.

Oldies

Cílová skupina: 30 - 60 let

Reprezentanti: Radio Šumava, Radio Gold

Oldies rádia hrají převážně pop/rock muziku 60. a 70. let s přesahem do let 80. a 90. Nejnovější hity do tohoto formátu nepatří.

Melodie/Schlager

Cílová skupina: 30 - 60 let

Reprezentanti: Radio Blaník, Radio Čas, Radio Apollo

Tomuto německému formátu se nejvíce přibližuje u nás veleúspěšný formát Radia Blaník. Jde o mix Soft AC a Oldies s výrazným podílem domácí tvorby od šedesátých let po dnešek. Díky silným retro náladám v české společnosti slaví momentálně velké úspěchy.

UC - Urban Contemporary

Cílová skupina: 18 - 35 let

Reprezentanti: Radio 1

Alternativní hudební formát pro mladou a “nespokojenou” městskou populaci, široký playlist obsahuje vše od “nekomerčního” poprocku přes jazz, ethno až po house. Obvyklé jsou remixované verze známých hitů a skladby s dlouhou stopáží. Charakterickým jevem je nekonformní projev moderátorů.

Žánrově vyhraněné hudební formáty

Classic Rock

Cílová skupina: 30 - 55 let

Reprezentanti: Radio Beat

V zahraničí kdysi velmi úspěšný formát u cílové skupiny 20-40 let, dnes boduje zejména u čtyřicátníků, kteří vyrůstali ve zlaté éře rockové hudby.

Soft Rock

Cílová skupina: 25 - 60 let

Reprezentanti: Radio Olympic

Tento širší rockový formát se svým pomalejším tempem snaží oslovit i posluchače, kteří nejsou ortodoxními rockery, ale tento hudební styl je jim blízký. Hudba je postavena na největších rockových hitech historie, které často hrají i AC rádia.

AOR - Album Oriented Rock

Cílová skupina: 19 - 34 let

Reprezentanti: bývalé Radio Hády

Alternativní rockový formát postavený na méně známých a netypických písních. Neorientuje se na singly, ale prioritu mají ostatní zajímavé skladby z rockových alb. V podobném duchu hrají často malá studentská rádia, na poli komerčních stanic se AOR objevoval v první podobě devadesátých let v podání Radia Hády nebo Radia Attack.

Classic

Cílová skupina: 30 - 60 let

Reprezentanti: Radio Classic, ČRo 3 - Vltava

Formát postavený na klasické hudbě, bývá někdy kombinován s náročnější muzikou jiných žánrů, např. s Jazzem. Oslovuje velmi úzkou skupinu obyvatelstva.

Classic Country

Cílová skupina: 25 - 60 let

Reprezentanti: Country Radio, Radio Karolína, Eldorádio

Typický Classic Country formát se vyskytuje hlavně USA, kde má dlouholetou tradici. České country stanice do něj namíchaly část oldies muziky a okořenily výrazným podílem domácí folkové produkce, která je charakteristická pro naši "čundráckou" populaci.

Formáty mluveného slova

Allnews a News/Talk

Cílová skupina: 25 - 55 let

Reprezentanti: BBC World Service, ČRo 6 - RSE

Tyto formáty jsou založeny na mluveném slovu a hudební prvky používají obvykle pouze jako předěly nebo jingly. Allnews je čistě zpravodajský, News/talk kombinuje zpravodajské bloky v nejtatraktivnějších vysílacích časech s diskuzemi a talk show v časech ostatních.

Smíšené formáty

Variety

Cílová skupina: 25 - 60 let

Reprezentanti: ČRo 2 - Praha

Všeobecný formát založený na blokovém programování, hudební bloky střídají bloky zábavné, diskusní pořady, talk show nebo publicistika. Někdy se o něm mluví jako o rodinném rádiu, svého času se mu blížila Frekvence 1.

Full Service

Cílová skupina: 30 - 60 let

Reprezentanti: ČRo 1 - Radiožurnál

Rádia poskytující kompletní servis, tedy hudbu, zpravodajství, publicistiku a zábavu. Největší důraz je ovšem kladen na informační složku. Podle podílu zastoupení jednotlivých prvků můžou rádia inklinovat na jedné straně k některému z hudebních formátů (nejčastěji AC) nebo na druhé straně až k News/Talk formátu.